

כאמרו קרין לא שם נורין... שנים עשרה חנוכה והגריב... שנת היום שנה לכלל ישראל: על פי הלשון הישנה... שיש שנה לא קרין ביה בכבוד רוחו עד... חקרי סוד זה לא נח מבינה לרק... קרין קודם לכן לא ילידי שנה... אם קרין למה נבנית חסות... כי נאמר נבנה מן חקרי דברי פירוש... והי חיל נבניי נבנית ידועה... לזכרונם של קרית המחקר... וקרית טרם חלטה שלום קרין... על הנה יל: על שנה שנה... פאר: כל חיל קרין נח מבינה... קרין לביש ולביש: כל קרית... מרין וכן כיום: פאר: נבנית... כל חיל חיל נבנית מבינה עד... שנה שנה חקרי נח מבינה... נבנית דברי חקרי נח מבינה... ארבע: כל קרית: ארבע: כל... שנה: נח מבינה חיל נח מבינה

מראי מקומות לעיון בדף היומי

בית מדרש גבוה
לתורה
כולל הדף היומי
קרית ספר ת"י
מיסודה של עמותת
"משולי ערימות"
חובב שאגת אריה 17/25
קרית ספר 71919 מודיעין עילית
ארץ ישראל

גליון מספר 476

הוצגה ע"י מנחם הנד"ר
הד"ר אברהם אליעזר מרקוביץ שליט"א לונדון

בס"ד, כב' שבט התשע"ג. מסכת שבת דף קכב - דף קכט

פרק כל הכלים

דף קכ"ב ע"ב

מתניתין כל הכלים נטלין בשבת ודלתותיהן עמהן. כתב התוס' חדשים על משניות, דהתנא אתי לרמוזו בתיבה זו טעם ההיתר ליטול אף הדלתות בפני עצמן, כיון דאכתי כלי הם דעומדים למלאכתן הראשונה, כיון דראויים להתחבר לכלי, וכיון שהכלים ניטלים גם דלתותיהן ניטלות. והתור"ד כתב, אף על גב שבכלים הנשברים אמרינן לקמן דבעינן שיהיו השברים עושין מעין מלאכה, הכא בדלתות אף על גב דלא חזו למלאכה שרי, מפני שהוא יכול להחזירם שם, ובספר שלמי יהודה (פ"ג סק"ג) כתב בשם הגרי"ש אלישיב שליט"א, דההיתר בדלתות כיון שאינם ראויים לשום מלאכה, הוא דווקא כשגוף הכלי קיים וראוי למלאכתו. נומדוייק מלשון רש"י דאלו הן כלי "אגב אביהן", (י.ר.) (אמנם יש מפורסקי זמנינו דפליגי עיי"ש בקונטרס מהגר"ח פ' שיינברג שליט"א.) ועיי"ש עוד בסקי"ד שהסתפק דאפשר דהיתר דלת הינו דוקא כשאפשר לחברה בלי שום מעשה מחודש, אלא בהכנסתה לציר המיועד. ונראה דהאיסור להחזיר בשבת את הדלת לכלי אינו מונע ממנו מלקבל שם כלי, שהרי בפשוטו מיירי בכל דלת כלי ואף באופן שאסור להחזיר שמא יתקע כדלהלן, והטעם משום דהיתר טלטול הדלת במה שטפלה לכלי. (י.ר.)

פטור.

ג) רש"י ד"ה ואף על פי שנתפרקו, וכו' לפי שדלתות הבית אינן מן המוכן לטלטל שאינן כלי וכו' הרמב"ם בפירוש המשניות פירש דלתות הבית כיון שלא חשב עליהן לטלטלן ולהצניען, ולא נעשו לשם טלטול, משום הכי אם נעקרו אסורין בטלטול, מה שאין כן כלים דעשויים לטלטול.

ד) תוס' ד"ה כל הכלים, ול"ג כל הכלים ניטלין דטובא איכא דאין ניטלים, עיין בר"ן שביאר את הגירסא כל הכלים ניטלין, דכיון דקתני ודלתותיהן עמהן שפיר משמע דלא מיירי אלא בכלים העשויין להצניע בהן שמלאכתן להיתר, ועיקר חידוש התנא הוא היתר הדלתות, וכתב שכן משמע ברש"י שכתב כל הכלים שיש להן דלתות ניטלים וכו'.

ה) גמ', בשלמא לול כיון דמחבר בארעא יש בנין בקרקע, הרמב"ם (פכ"ב משבת הכ"ה) כתב, דכל הדלתות המחוברות לקרקע לא נוטלין ולא מחזירין גזירה שמא יתקע. ותמה המגיד משנה שם מה הוצרך לגזירה הא בלא תקיעה חייב משום בונה, וגם על הרי"ף (מג. מדפי הרי"ף) תמה, שכתב בסתמא דהטעם הוא גזירה שמא יתקע, אמנם הרי"ן (שם) כתב, דכוונת הרי"ף ליתן טעם אלמעלה רק לענין אין מחזירין בכלים, והבית יוסף (ש"ח, ט') תירץ, דכיון דכלים הם אף על גב דמחוברים לקרקע, לא פסיקא לן מילתא דמשום דמיחברי בארעא אית בהו בנין וסתירה, ומה שאמרה הגמ' בשלמא לול כיון דמחבר, היינו בדרך אפשר, אבל למסקנא דהטעם משום גזירה שמא יתקע, לא בעינן להאי טעמא. [אמנם עיין ברמב"ם (פכ"ב משבת הכ"ו) שכתב הטעם דגורת בנין בכלים, לא משום שמא יתקע, אלא משום שנראה כבונה, (י.ר.)]

ו) גמ', אמר אביי לעולם קסבר יש בנין בכלים ויש סתירה בכלים.

(ו) תוס' ד"ה רחת ומלגז, ושרגא דמשחא מותר לטלטל לצורך גופן דמלאכה שלהן חשובה וכו', הרמב"ן תירץ בשם הראב"ד דנרות אין דינם כמלאכתו לאיסור, כיון דנאסרו משום דהוו בסיס לפתילה ושמן, אבל אין הם עצמן עושין מלאכה, ושאני קורנס ומגרה שבהן עושין מלאכת איסור, ומשום הכי דנו בנרות ופמוטות רק מדין מוקצה מחמת מיאוס, או הוקצה למצוותו וכדומה, ולא משום שמלאכתם לאיסור, עוד תירץ שהנרות משמשי שבת, ולא חשיבי מלאכתן לאיסור אלא כגון קורנס ורחת שאין להם תשמיש קבוע בשבת, והתשב"ץ (ח"א סס"י קל"ז) כתב דלפי זה נר שכבה דינו ככלי שמלאכתו להיתר ומותר אפילו מחמה לצל.

דף קכ"ג ע"א

(יא) גמ', מדוכה אם יש בה שום מטלטלין אותה ואם לאו אין מטלטלין. כתב הרשב"א דיש שלמדו מכאן דכל כלי מוקצה, אפשר לטלטלו על ידי ככר וכדומה, ומה שאמרו בגמ' (קמב:): דלא אמרו ככר ותינוק אלא למת בלבד, היינו רק בדברים שאין עליהם תורת כלי, וכן משמע דס"ל לרא"ש בשו"ת (רכ"ב, ח'), והרמב"ן הבעל המאור והרשב"א ועוד כתבו, דאף דלכל מוקצה לא יועיל להניח עליו ככר, במדוכה שאני כיון שעומדת לשמש לשום שנידוך בו, וכיון שהמדוכה אין בה משום הקצאה (כלשון הרמב"ן), אלא אסורה מחמת שמלאכתה לאיסור, ממילא כל זמן שהוא משמש היתר במלאכתו מותר, והרשב"א והעל המאור הוסיפו דהו"ל כקדרה המטלטלת עם התבשיל. (ועוד דהשום היה בו מערב שבת, רא"ש שם ושיטה להר"ן ומאירי), ועיין בשו"ע הגר"ז (ש"ח, כ"ב) שביאר הטעם כיון שהמדוכה טפלה ובטלה לשום וכאילו הוא מטלטל את השום לבד, ולכן חידש שדינו כאוכלין שמותר לטלטלן אף שלא לצורך כלל. וטעם זה כתב גם בשיטה להר"ן, ומרש"י ד"ה אם יש בה, שכתב אגב השום, נמי משמע שבטל לשום, ונראה שרש"י לשיטתיה שהרי בד"ה הני נמי, פירש דלמסקנא מדוכה הוי מוקצה מחמת חסרון כיס, ואם כן לא שייך לפרש שההיתר לטלטלו עם השום הוא כיון שנחשב כמלאכתו להיתר, אלא ע"כ משום שטפל לאוכל. (י.ר.)).

(יב) גמ', שם. לדעת רבה דמתניתין מיירי בקורנס של נפחים וכדומה, כלי שמלאכתו לאיסור, היינו שבעיקרו עומד כולו למלאכת איסור בלבד, והפרי מגדים (משב"ז הקדמה לסימן ש"ח) הוכיח מל' הרשב"א (באות הקודמת) דקדירה שאין בה תבשיל דינה ככלי שמלאכתו לאיסור, ואף על פי שלפעמים נותנים בה פירות וכדומה, דמספיק שעל פי רוב הכלי משמש לאיסור, כדי שיקבל דין כלי שמלאכתו לאיסור, והביאור הלכה (ש"ח, ג') ד"ה קורדום כתב דאין ראייה מהרשב"א אלא דווקא אם עיקר הכלי עומד רק למלאכת איסור, ולפעמים משתמש בו להיתר דאסור,

כתב המצפה איתן דעל כרחק דברי אביי אלו דוקא לשיטת האי ברייתא, דאיהו ס"ל דאין בנין וסתירה בכלים ככהאי גוונא שאינו סותר ועושה כל הכלי, כמוכח בעירובין (לה). וכמו שכתבו התוס' לעיל (קב:), והריטב"א (החדשים) הקשה הא איתא בביצה (כא:): דלב"ש יש בנין, ולב"ה אין בנין, והיכי מוקי אביי רבנן הכא כב"ש, ותירץ דההיא סוגיא דהתם כרבא דס"ל דלרבנן אין בנין, אבל אביי ס"ל דלא בהא פליגי.

(ז) גמ', גזירה שמא יתקע. כתב הריטב"א (החדשים) דדוקא כהאי גוונא שרגילים לתקוע גזרו, אבל גבי מנורה שאינה של חוליות וכיו"ב דלא שכיחא בהו תקיעה מותר לזקוף או לטלטל, ולא גזרינן שמא יתקע.

(ח) גמ', גזירה שמא יתקע, לעיל בגמ' מז: מבואר דרבי אבא ורב הונא התיירו להחזיר מטה של טרסיים בשבת, ומבואר שם דס"ל כרשב"ג דאם היה רפוי מותר, ודלא כרבנן דס"ל דאסור להחזיר ואם תקע חייב חטאת, וצריך עיון שמשמע דפסקו הלכה כרשב"ג, ולכאורה רשב"ג דלא כמתניתין וסוגי' דידן, והחזון איש (סימן נ' סק"י) ביאר עפ"י הטור (סימן שי"ג), דיש ג' סוגים, א. תקיעה חייב חטאת, ב. רפוי ולא רפוי דהיינו מהודק אבל לא בחזק גמור, ג. ורפוי, ות"ק אוסר אפילו ברפוי ולרשב"ג רפוי מותר ורק במהודק ס"ל דגזרינן שמא יתקע, והכא מיירי במהודק. אמנם הבית יוסף כתב שם דדעת הטור שמותר ברפוי רק כשאין דרכו להדק, והחזון איש נחלק עליו וס"ל שמותר ברפוי אפילו אם רגיל לתקוע, וכוונת הטור להקל שאפילו במהודק אם אין דרכו לתקוע מותר. וכן פסק הרמב"ם (פכ"ב משבת הכ"ו) גבי כלים, דברפוי מותר להחזיר מנורה של חוליות וכדומה, ובסתמא כשהחזיר אסור מדרבנן מפני שנראה כבונה, אבל גבי קרקע משמע ברמב"ם (פ"י הי"ד), דאפילו בלי תקיעה אם החזירו חייב, וכתב החזון איש שם דבפשוטו משמע דאף ברפוי חייב אם כך דרך בנינו וכ"מ בתוס' קב: ד"ה האי.

(ט) גמ', אמר רב יהודה קורנס של אגוזין אבל של נפחים לא. הקשה הרשב"א הא איתא בברייתא (קכג:): שהתירו וחזרו והתירו אפילו כלי שמלאכתו לאיסור, ותירץ דברייתא לא שמיעא ליה. א"צ י"ל דר"י ודאי סבר דאפילו כלי שמלאכתו לאיסור לצורך שרי, אלא דמתניתין הוא דמפרש, דקסבר דת"ק לא שרי אלא כלים שמלאכתן להיתר, מדקתני רבי יוסי אומר כל הכלים ניטלין חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה, דמשמע הא לתנא קמא לא, והא מני רבי נחמיה היא, וברייתא דלא כרבי נחמיה דהא לא מיתוקמא ליה. והכין נמי מוקמינן לה למתניתין כרבי נחמיה. ומיהו לא מתוקמא כרבי נחמיה לפום קושטא, משום דקשיא רחת ומזלג וכדאותביה רבה לרב יהודה, ובוה תירץ גם את קושיית התוס' דר"י גופיה התייר כלי קיואי ושרגא וכו'.

פי דבריו שם טעמא דפגה וכיסוי קדרה אינם בסיס, שאין התחתון עשוי להיות בסיס למוקצה, אלא המוקצה עשוי לכסות את שתחתיו, וכעין שכתב הבעל המאור בהערה הקודמת. וכתב **המשנה ברורה** (ש"ט, ס"ק כ"א) דבמקום פסידא אפשר לסמוך על שיטת התוס'. **והמגן אברהם** (רנט, ו, ובאריכות שט סק"ו) פסק כשיטת רש"י, וגם אם הונח באקראי ואין לו ענין שהתחתון ישמש לעליון אינו נעשה בסיס, ולדינא הובאו דברי המגן אברהם במשנה ברורה, אלא שמכל מקום כתב (שט סק"ח) דיש מחמירין **כתרומת הדשן** דאפילו כשאין ענין שהתחתון ישמש לעליון הוי בסיס ובמקום הצורך יש להקל כמגן אברהם.

(יח) **בא"ד, ובעצמות וקליפין דריש ביצה וכו'.** מבואר דעת התוס' דחפץ יכול להעשות בסיס אפילו באמצע השבת כל זמן שהמוקצה עליו, וכל ההיתר לנער הוא רק כיון שהניחם על דעת לנערם, וכן דעת התוס' **לעיל** (מד: ד"ה **יש עליה, וביצה** (ב). ד"ה **וב"ה**, ושם כתבו עוד, דהטעם שאין הטבלא נעשית בסיס לקליפות, כיון דיש שם גם אוכל והוי בסיס גם להיתר, ועוד דאינו מניח הקליפות בכוונה דאינו חושש היכן יפלו, **והמגן אברהם** (סימן רס"ו, ס"ק י"ד. וסימן ש"ח סק"ג) הביא את דעת **בעל המאור** דאין בסיס באמצע שבת אם לא היה עליו בין השמשות, ומשמע שם שהבין דאפילו כשהמוקצה על הבסיס מותר לטלטלו בשבת לצורך מקומו וכדומה, אולם **בחזון איש** (מ"ח, ח') כתב, דאפילו לדעת הבעה"מ מותר רק לנער המוקצה ולא לטלטל עמו, ועי"ש בחזון איש שהרז"ה יחיד בדבר זה, ואולם בביאור הלכה (ש"י ד"ה מטה) כתב דמשמע שדעת המגן אברהם להכריע דאינו נעשה בסיס כלל, ובמשנה ברורה (סימן רס"ו סקכ"ו) פסק לדינא כמגן אברהם, וצריך עיון שבסימן ש"ו סקל"ז העתיק את דברי הט"ז דס"ל שכל זמן שהאיסור מונח על ההיתר אסור בטלטול, **ובשבות יצחק** (פי"ז) כתב דנראה דצ"ל דדעת המשנה ברורה לחלק בין טלטול יחד עם המוקצה לניעורו מעליו, וכהבנת החזון איש בדעת הרז"ה, **נועיין בחזון איש** (מ"ז, ז') שביאר החילוק מניעור לטלטול].

(יט) **בא"ד, מכל מקום לא היה לו להניח בענין שיצטרך טלטול מן הצד, רבי עקיבא איגר** (הובאו דבריו בביאור הלכה (ש"ט ד"ה כדי), **והחזון איש** (מז, ו) כתבו דמבואר בתוס' דבמניח על דעת ליטלנו בשבת גרע משוכח, ומותר רק בניעור, אבל אם אינו יכול לנער כי צריך למקום אסור לו להגביה ההיתר עם המוקצה שעליו, כי לא היה לו להניח המוקצה על האיסור באופן שיצטרך אחר כך לטלטלו.

(כ) **תוס' ד"ה מודלענין טומאה. תימה הא תנן לקמן כל הכלים וכו'.** תמה **המהרש"א** מאי טעמא לא הקשו כן התוס' ממתניתין בע"ב דקנה של זיתים שאין לו קשר בראשו אף על פי שאינו מקבל טומאה ניטל בשבת, והביא **שהר"ן** אכן העיר ממשנה זו וביאר דכי

אבל כלי שעומד בעיקרו בין לאיסור ובין להיתר, אף אם ישתמשו בו על הרוב לאיסור לא יאסר.

(יג) **רש"י ד"ה הני נמי, עלי ומדוכה, המהרש"א** בע"ב כתב דמדברי **התוס'** **והרז"ה** שם משמע, דאף אחר שרבה העמיד ההיא דעלי מדין מוקצה מחמת חסרון כיס, מכל מקום לא חזר בו ממה שהעמיד מדוכה כר' נחמיה, כיון שבמדוכה אין קפידא כ"כ כעלי, ולהלן קכד. להדיא העמיד שוב רבה ההיא דמדוכה כר' נחמיה עיי"ש.

(יד) **תוס' ד"ה הא נמי, משום שמחת יום טוב מותר לטלטלו. המגן אברהם** (תצ"ט סק"א) הוכיח מכאן לדינא דאפילו מוקצה מחמת חסרון כיס מותר לטלטלו לצורך שמחת יום טוב, **והביאור הלכה** (ס"ה ד"ה אלא) שם דחה הוכחתו, לפי המבואר לקמן (ע"ב ובדף קכד). דס"ל דהעלי הוי כלי שמלאכתו לאיסור, וממילא שוב אין ראייה להקל ביום טוב יותר משבת במוקצה מחמת חסרון כיס. אמנם עיין **הג"ה רבי עקיבא איגר** סוף סימן תק, ובמשנה ברורה סימן תקט ס"ז, ותק"ח ס"ג, דמוקצה מחמת גופו הותר ביום טוב לצורך שמחת יום טוב וכגון להוציא פתילה כבויה מנר כדי להכניס חדשה.

(טו) **גמ', וחררה שטמנה בגחלים כתב התור"ד** דמיירי דווקא בכבו הגחלים, דאם לא כן כשמהפך בהן הוי הבערה בכבריתות (כ.). ואף על פי שאינו מבעיר שלהבת.

(טז) **תוס' ד"ה האי פוגלא וא"ת האי היכי דמי וכו' ואי בשכח מאי טעמא דמאן דאסר.** כתב **המהרש"א** (אתוס' ד"ה פגה) דתוס' לא הקשו מאי טעמא דמאן דאסר גבי פגה, אף על גב שכבר ביארו דהוי כשכח, די"ל דרבנן תנאי ופליגי וסברי דאף בשכח אסור טלטול, ומתניתין דשרי טלטול כר' שיש עליה מעות כר"א בן תדאי, [ולכאורה אחרי תירוץ התוס' הכא לא בעינן למימר דהנך מתניתין כר"א בן תדאי, כיון די"ל דאף ת"ק מודו, ונחלקו רק בכהאי גוונא שהניח על מנת ליטלו, אמנם **הבעל המאור** (מז: מדפי הרי"ף) כתב דהרבה סתם מתניתין נאמרו כר"א בן תדאי, ונראה דאזיל לשיטתו שם דפגה ופוגלא מיירי אפילו כשלא הניח על דעת ליטלן, ומכל מקום לא הוו בסיס, כיון שאין הפגה ופוגלא בסיס ותשמיש לאדמה ותבן, אלא להיפך הם משמשים את הפוגלא, ואם כן אין נפקא מינה מנידון דידן להנך מתניתין, ואלבא **דרש"י לעיל** (מט.). **ד"ה נוטל כיסוי** דמשמע דס"ל דחשיב בסיס אפילו במניח על מנת ליטלן, על מנת ליישב קושיית התוס' בעינן למימר דס"ל דהנך מתניתין כר"א בן תדאי ור"נ (בהו"א) פסק כרבנן (ועיין באות הבאדה). (י.ר.).

(יז) **בא"ד, וי"ל דמניח על מנת ליטלה איירי, וכן כתבו בד"ה פגה ולעיל** (נא). **ד"ה או שטמן, אמנם ברש"י לעיל** (מט). **ד"ה נוטל כיסוי** מוכח דס"ל דאפילו בעומד להסירו בשבת נעשה בסיס, ועל

הדרק היומיומי

משום תקון גברא ומה הביא ר"ג ראייה. וקושיא זו אף לפירושו **הערוך והר"ח**, (עיין אות כג) דהרי הם דברי ר' יוחנן שם. נועל כרחק צריך לומר דר' נחמן לא פירש כר' יוחנן, ורב ששת השיב לשיטתו דר"ג אך איהו יכול לסבור כר' יוחנן, (י.ר.) אמנם למש"כ התוס' ד"ה אסובי בשם ר"ת דראית ר"ג מאין מעצבין שפיר].

(כו) **מתניתין**, ר' יוסי אמר כל הכלים ניטלין, בגמ' לקמן קנו. מבואר דבמוקצה מחמת חסרון כיס אפילו ר"ש מודה, וראיה ממתניתין דידן, **ורבינו חננאל** כאן פירש כיון דמתניתין תנן סתמא לדברי הכל, ומוכח דלא גרסי במתניתין ר' יוסי, וכן הוא במשנה שבירושלמי, וכן מוכח **מתוס' סנה'** (פה.) **ד"ה מאן שמעת**, ולעיל בע"א נמי בגמ' דהכל מודים בסיכי זיירי ומזורי, ומשמע דאין חולק. ואולם **רש"י** שם כתב, דהכל מודים היינו רבנן דאיפליגו ארבי נחמיה, וכנראה כיון שגרס במתניתין כר' יוסי כג"י **הרי"ף** והרבה ראשונים. נולדידהו צריך עיון מנין דר"ש מודה, ועפ"י דברי **הרשב"א** קכב: ד"ה אמר ר"ג, נראה לבאר, דר' יוסי דהוא מרא דרישא דמתניתין דכל הכלים, היינו לאפוקי מר' נחמיה. אבל סיפא דחוץ מן המסר קאי לכולי עלמא. (י.ר.)

(כז) **גמ'**, ואפילו בשתי ידים וכו' אלא אמר רבא וכו' ואפילו בשני בני אדם. **הרשב"א** והריטב"א (החדשים) ביארו מחלוקתם, דלאביי כיון דאיכא לאוקמה באדם אחד לא מוקמי לה בשנים דתפסת מרובה לא תפסת, ורבא סבר דכיון דקתני כל הכלים משמע אפילו בשני בני אדם, א"נ נחלקו בסברא דלאביי כל שאדם אינו יכול ליטלו לבדו מקצה אותו מדעתו מטלטול ומייחד לו מקום, ולרבא כיון שיש עליו תורת כלי ראוי להתירו אפילו שהוא גדול, וכתבו עוד, דשנים לאו דווקא ואפילו ד' וה', והביאו דבירושלמי נחלקו בזה, ועיין **תוס' לעיל** (לה.) ד"ה ואפילו דמשמע דהוא הדין בעשרה בני אדם, וכתב **הריטב"א** (החדשים) שאם הוא גדול כ"כ שיצא מכלל כלי לענין טומאה, יוצא נמי לענין שבת.

(כח) **גמ'**, ואפילו בשני בני אדם. **לעיל** (קכב.) שאל ר"ז אם ר' חנינא התיר לטלטל גם קרונות הניטלים על ידי שני בני אדם, **ורבינו חננאל** שם כתב דלא איפשטא, אבל **בתוס' לעיל** (לה.) ד"ה ואפילו) כתבו דנפשט דאפילו בב' בני אדם מטלטלים, ולפי זה אביי ורבא נחלקו בהא גופא, ורבא כהלכתא דמותר, וכ"כ **הרשב"א**. [ואולם לדעת **רש"י** שם (קכב.) ד"ה של בית) נפשט דמותר רק בניטלים בידו אחת, ולפי זה אינו לא כאביי ולא כרבא, אלא אם כן נימא דהוא דין מיוחד בפמוטות שעשוין טפי לייחד להם מקום, וא"ש דלכן המשיך ר"ז להסתפק דאולי קרונות מותר אפילו בשני בני אדם וע"ע לעיל פרק כל כתבי אות קמג (י.ר.).

(כט) **גמ'**, בימי נחמיה נשנית משנה זו. משמע דאיסור מוקצה נתייסד מזמן נחמיה, וצ"ב **דלעיל** (ל:) איתא דעם פטירת דוד המלך ע"ה, הסתפק שלמה בנו לענין מוקצה בנבילה לכלבים, ובחתם

אמרינן דשבת וטומאה כי הדדי, הני מילי בדבר שהוא כלי מעיקרו ונשבר, כגון מחט שניטל חורה, אבל בכלי מעיקרו שבת וטומאה לא כי הדדי נינהו, אולם תוס' לכאורה לא ס"ל חילוק זה, דאם כן לא יכלו להביא בתירוצם ראייה מההיא דגולמי שהרי שם י"ל דהוי כלי מעיקרא ולכך ניטל בשבת, ותירץ **המהרש"א** דאין הכי נמי תוס' הבינו כהר"ן, ומכל מקום ס"ל דגולמי כיון שלא נעשו מעיקרא על דעת זה שיהיה כלי כמו שהוא הו"ל כשברי כלים, ולולי הטעם שראוי לייחדה כך לכלי לא הוי מנא לשבת.

(כא) **גמ'**, **אסובי ינוקא**. **ערש"י** לקמן קמו: ד"ה **בחומרי וברא"ש** כאן סימן ג' דמייירי מיום שני ללידתו והלאה, אבל ביום הלידה ודאי מותר. ואולם **מרש"י לקמן** (קכט:) ד"ה **מלפפין** משמע, דאסור אף ביום הראשון, וצריך עיון.

(כב) **תוס' ד"ה אסובי ינוקא**. **לאו היינו לפופי וכו'** עיין **רמב"ן** שביאר החילוק, דאסובי ינוקא היינו שבידים מכניסים את האיברים למקומם, ובכהאי גוונא אוסר רב נחמן משום דדמי לתיקון מנא, מה שאין כן בלפופי שמחבש אותו בבגדים ומאליו הוא מתוקן.

(כג) **בא"ד**, וקשה דהו"ל לאיתווי מסיפא דאין מעצבין וכו' אמנם **בערוך** ור"ח פירשו דאסובי ינוקא היינו שכשנופל ערלת הגרון של התינוק משימה החיה אצבעה בפיו לסלקו ולפעמים ע"ז מקיא התינוק, ולפי זה אתי שפיר מה שהקשו בגמ' בדווקא מההיא דאין עושין אפיקטיוזין דדמי לה. ואולם כבר תמה בזה **הרמב"ן** מה הדמיון הרי כאן אין הרפואה מחמת הקאתו, והקאה זו ודאי מותרת שהרי דבר שאין מתכוין הוא, ועיין **בשיטה להר"ן** שתירץ דעל הרוב הוא מקיא ומפיק נמי דם והוי פטיק רישא. **והרמב"ן** ו**הרשב"א** ביארו על דרך הר"ח אבל אין קושיית הגמ' מחמת שגורם להקיא, אלא שהדמיון הוא דכשם שאם נסתם פי האיציטומכא, אסור לעשות לה פה על ידי רפואת האפיקטיוזין, כך סתימת הפה על ידי ערלת הגרון יהא אסור לעשות לה רפואה באסובי ינוקא כדי לפותחה.

דף קכ"ג ע"ב

(כד) **גמ'**, אין עושין אפיקטיוזין. **הרמב"ם** בפירוש המשניות ספ"ב ביאר, שהיא תיבה מורכבת מאפיק טוי (ל' בישול) זיין. דהיינו להוציא את הלחם (המזין) ממקום בישולו שהוא האיציטומכא קודם שיתעכל, ו**ברש"י** סוכה מ: פירש שהוא נוטריקון אפיק טפי זיין דהיינו להוציא את האוכל שאוכל יותר מדאי.

(כה) **רש"י ד"ה אפיקטיוזין**, אף על גב דלא גזיר בה משום שחיקת סממנים דהא לאו לרפואה היא וכו'. הקשה רבי עקיבא איגר לקמן (קמו:) הא התם אמר ר' יוחנן דהאיסור באפיקטיוזין דווקא בדעביד על ידי סם, ופירש"י וגזירה משום שחיקת סממנים, ואם כן אינו

חדף היוזמי

מסכת שבת דף קכג - דף קכד

כג שבט - כד שבט התשע"ג

הקודש), וכ"כ המאירי וחיידושי הר"ן (קכג): ד"ה וחזרו, והר"ן על רי"ף (מח. מדפי הרי"ף ד"ה ואיכא מא"ד) הביא בשם יש אומרים שהוכיחו זאת מהגמ' (קכג): דבראשונה התירו רק ג' כלים, וכיון דלבסוף חזרו והתירו מחמה לצל ולא התירו לגמרי, חזינו דשלא לצורך כלל קאי באיסורו, ואין לנו אלא מה שהתירו חכמים. אמנם השלטי גיבורים (שם אות א) כתב דלפי מש"כ התוס' לעיל (קכג): ד"ה מקצוע דכוסות לא היו בכלל האיסור הראשון, אם כן אף הם מותרים שלא לצורך כלל, והוא הדין שלשה כלים שהתירו כסכין שעל השולחן, (וכך כתב לדינא במשנה ברורה (שח' סכ"ג) אלא שסיים שיש מחמירין בזה כיון שהרמב"ם לא חילק בזה) אולם הרשב"א כתב, דכיון דבהאי פורתא לא מיעפש, לא חשיב טלטול הקנים לצורך גופו אלא כמחמה לצל, וגרסימן רבה והוא לשיטתו להלן דאף כלי שמלאכתו להיתר אסור מחמה לצל, וכתב האבני נזר (או"ח סי' ת"ג) דמדבריו אלו מוכח דס"ל דלהלכה מותר לטלטל האי כלי אף כשאין בו צורך כלל, והמ"מ (פכ"ה ה"ג) הוכיח מהרשב"א לעיל (מג): ד"ה כבר, דסבר גם הוא דבעינן צורך, אמנם אפשר לומר דסבר דמחמה לצל הווי צורך קצת, ודלא כהמאירי דלעיל, ובשיטה להר"ן כתב (קכג): ד"ה מחמה לצל דמחמה לצל כלומר בכדי, וכ"כ בסוף פירקין (קכו): ד"ה כי פליגי בשם הרא"ה דהא דמותר מחמה לצל הוא הדין בכדי אלא דאורחא דמילתא נקט. והחתם סופר הוכיח מהרמב"ם שפירש כמאירי ודלא כרשב"א שהרי פסק דסידור קנים אינו דוחה שבת אף דלהלכה מותר אף מחמה לצל, וביעב"ץ (כאן ובדף קמ:): ביאר דדעת רבה דלא מהני יחוד לקנים ליתן להם שם כלי. וכן מבואר בתוס' סוכה מב: ד"ה טלטול דקנים הוי מוקצה כיון דלא הוי כלי.

לד) גמ', מקלות אפשר כר"א. עיין משנה ברורה (שח סקי"ב) שחידש שכל ההיתר להשתמש בכלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו, דווקא כשאין לו כלי היתר לתשמיש זה, וביאר בשער הציון דמקורו בסוגיין דמקלות אף שמוכנין היו לזה מערב שבת, אפ"ה אסור כיון דשלא לצורך הוא, והו"ל כטלטול שלא לצורך כלל דאסור, כ"ש בזה שהוא כלי שמלאכתו לאיסור, והרא"מ הורוויץ כאן כתב, דמדברי הרשב"א יש להוכיח לדידן דכלי שמלאכתו לאיסור אין לטלטלו לצורך גופו, היכא דאפשר בלאו הכי, אמנם עיין מאירי שכתב בדעת רבה דאף על פי שהמקל ראוי לטלטל הואיל ואפשר בכך לא הקלו, והוסיף דיש חולקים בזה כיון שחכמים לא הודו בה, וסיים דכן נראין הדברים. [דהא חכמים ס"ל דגם בפסח שחל בשבת מפשיט על גבי הקנים ואם כן ע"כ דמותר בכהאי גוונא].

לה) שם גמ', פסק הרמב"ם פ"ה מתמידין ומוספין הי"א דסידור הקנים ונטילתן אינו דוחה שבת, ולכאורה משום דאף אחר התרת כלים אסור כרבה, ומאידך בפ"א מק"פ הי"ד והט"ז פסק, דמותר

סופר (לקמן קמב): ביאר דנחמיה גזר מוקצה אף על כלים, אבל דברים שאינם כלי נאסרו בגזירה קדמונית. וכ"כ הגר"ז (ש"ח, י"ז).
 ל) גמ', דבר שמלאכתו לאיסור וכו', אבל מחמה לצל לא. כתב התורני"ד בשם הריב"ם דבהא אפילו ר"ש דלית ליה מוקצה מודה, ונחלק עליו וס"ל דהגמ' הכא לר"י דוקא אבל לר"ש אפילו מחמה לצל שרי, ותוס' לעיל (לו). ד"ה הא ר"ש הוכיחו, כהריב"ם, דמתניתין ר"ש היא, מדקתני סיפא מחט של יד ליטול בו את הקוף, ואוקמוה בסנה' (פד): כר"ש, וגם לקמן (קנז). חזינו דפשיטא לגמ' דמתניתין דמוקצה מחמת חסרון כ"ס נמי אף לר"ש עיי"ש.

לא) גמ', איתביה ושיון שאם קיצב עליו וכו' ה"נ מחמה לצל. לעיל ע"א העמיד רבה דהוא משום מוקצה מחמת חסרון כ"ס. ועיין רי"ף (ביצה ה: מדפי הרי"ף) שפסק כאוקימתא דהכא דדין העלי כדין כלי שמלאכתו לאיסור, ומותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו, אמנם עיין מגן אברהם (תצט, יא) ובמחצית השקל שם שהתוס' והים של שלמה שפסקו דהוי מוקצה מחמת חסרון כ"ס. ועיין תוי"ט (ביצה פ"א מ"ה) שתמה דלהרי"ף ע"כ ב"ש שאוסרים לטלטלו נחלקו על היתר טלטול כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו, ואם כן אין למחלוקתם שייכות דוקא לדיני יום טוב דהוא הדין לשבת, ומאי טעמא הוכרה מח' שם בביצה לענין יום טוב, אמנם אם דינו כמוקצה מחמת חסרון כ"ס אתי שפיר, דבשבת לכולי עלמא אסור לצורך גופו, ונחלקו אם מותר לצורך שמחת יום טוב.

דף קכד ע"א

לב) רש"י ד"ה שומטה מפתח וכו', ובסו"ד ואף על פי שמלאכתו להיתר וכו', המהרש"א ביאר דאף על גב דכתב רש"י לעיל ד"ה גלוסטרא, דראוי לדוך בראשו שום, ואם כן הוי מלאכתו לאיסור, כיון שעיקרו של הנגר עשוי לנעול בו חשוב מלאכתו להיתר, ומכל מקום צריך שיהיה בו גלוסטרא שיהא ראוי לדוך בו, דאי לאו הכי אין עליו שם כלי, וכדעת רש"י להלן קכו. והריטב"א (החדשים) כתב דרש"י יכול ה"י לומר שהוא ראוי לפצוע בו אגוזים שהוא מלאכת היתר, אלא דאורחיה טפי בדיכת שומין, ומכל מקום אף שהוא נעשה כלי מחמת שמלאכתו לאיסור, היה צריך להיות מותר לטלטלו לכה"פ לצורך גופו אם לא שנשנית קודם התרת כלים שנית, [ומשמע שלא גרס ברש"י דהוי מלאכתו להיתר, ואולי משום דס"ל דאם קיבל שם כלי מחמת איסור, דינו ככלי שמלאכתו לאיסור].

לג) גמ', קנים טעמא משום איעפושי בהאי פורתא לא מיעפש, ברש"י לעיל (קכג): ד"ה דוחה כתב, דקנים אלו דינם ככלי שמלאכתו להיתר. ועל כרחק צריך לומר דאף שכלי שמלאכתו להיתר הותר לצורך גופו, מכל מקום היינו דווקא כשיש לו צורך חשוב, דשלא לצורך כלל אסור לטלטל (מלבד אוכלין וכתבי

להקשות על כל כלים שמלאכתן להיתר ולא רק על כלי אכילה].
מא (גמ', שם. האור שמח (פכ"ד משבת הי"ב) ביאר דהטעם דאם התחיל לטלטל דבר בהיתר, מניחו באיזה מקום שירצה, עיין לעיל אות לח, משום דהכי נמי הוצאה באופן שעקר שאל על מנת להוציא פטור, (כדלעיל ה:): כיון דעקירה הראשונה לא היתה לכך, ה"נ אופן הגזרה בטלטול. וכעיי"ז כתב **המנחת שלמה** (סוף סי"ד) די"ל שמטעם זה התירו חז"ל טלטול מוקצה בגופו וכלאחר יד, דכיון דבהוצאה כהאי גוונא פטור, במקצה לא גזרו.

מב (גמ', שם. הרמב"ם (פכ"ד משבת הי"ב-י"ג) כתב ג' טעמים לאיסור מוקצה, א. כדי שלא יהא טלטול בשבת כטלטול בחול ויהא כיום חול בעיניו וכו' ויבטל למען ינוח. ב. שיהא שביתה הניכרת גם למי שאינו אומן. ג. וכלים שמלאכתן לאיסור מחשש שיבואו לעשות בהן מלאכה. **והראב"ד** שם הוסיף משום הוצאה, וכדמשמע בקרא שנחמיה גזר משום שהיו מזולזלין בהוצאה. וכתב **המגיד משנה** דהרמב"ם ס"ל דבימי נחמיה בתחילה גזרו מוקצה כיוון שלא נזהרו בהוצאה, אבל אחר כך שנוהרו נאסרו משום שאר הטעמים, ואף על פי שבטל הטעם לא בטלה גזירה, א"נ דהרמב"ם בא להוסיף טעמים מדלילה. **והישועות יעקב** (שח סק"א) כתב דהרמב"ם הוצרך להגיע לטעמים אלו כדי לבאר מאי טעמא אסרו אף לצורך מקומו אף על פי, דהא ככהאי גוונא לא שייך לגזור אטו הוצאה, דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה [ואף דפוסק כר"י, מכל מקום אליבא דר"ש ע"כ יש עוד טעמים]. ועיין **בפני יהושע לעיל** (לו). **ד"ה אלא ל"ק**, דהק' דאי כל טעם איסור מוקצה משום הוצאה, היה צריך להיות דמחמה לצל מותר ולגופו אסור, דהא בהוצאה בעינן לצורך גופו וכשמוציא מחמה לצל, ואפילו על מנת שלא יגנב פטור, וביאר דאין הכי נמי דין איסור טלטול משום הוצאה, היינו דווקא באופן שצריך לגופו או מקומו לאותה שבת, דאע"פ כן אסרו במוקצה גמור משום הוצאה, אבל מחמה לצל אפילו בלא טעמא דהוצאה יש לאסור הטלטול, משום דמיחזי כעובדין דחול, דחשיב שלא לצורך, תדע, דהא מעיקרא בימי נחמיה אסרו אפילו דבר שמלאכתו להיתר שאינו לצורך שבת, ומשום הכי גם אחר כך כשהתירו, מ"מ כלי שמלאכתו לאיסור כדקיימא קיימא, דמחמה לצל אסור משום עובדין לחול.

מג (גמ', רב מרי בר רחל וכו' אית לי אחרינא, חזי לאורחין וכו'. צריך עיון הא לרבא כלי שמלאכתו להיתר לכתחילה מותר להצילו מחמה לצל, ואפילו ביש לו אחרים, ומאי טעמא הוצרך לטעם דחזי לאורחין, **והריטב"א** (החדשים) פירש דלרווחא דמלתא אמר ליה הכי, **והרא"מ הורוויץ** כתב, דאין הכי נמי רבא השיבו דחזו לאורחין שעתידין לבא והווי כלי שמלאכתו להיתר, ורב מרי טעה בדבריו וסבר שכוונתו משום שבפועל שבאו אליו אורחים ולא הקצם מדעתו.

בקנים ודלא כרבה, וטעמו כיון שפסק כת"ק ודלא כר"א וכמו שכתב בפירושו המשניות שם. ועיין **בקרן אורה** שכתב דנראה דהרמב"ם הבין דלא פליגי בזה כלל ותנא קמא מודה לרבי אליעזר בהא, וכדמשמע בלשון הגמרא דאפשר כרבי אליעזר דמשמע דכולהו מודו בזה, ועיין **בחתם סופר** מה שכתב עוד בזה.

לו (גמ', ר"י סבר תוך הפתח כלפנים דמי. עיין ריטב"א (החדשים) דאין הכוונה דס"ל דהוא ממש כלפנים, דאם כן אפילו לשמטה אסור, אלא דדמי להו לאינשי כלפנים, לפיכך אסור לטלטלה משם טלטול גמור.

לז (רש"י ד"ה א"ל רבא, וכו' ובין לרבה בין לרבא דבר שמלאכתו לאיסור אפילו לצורך גופו לא שרי ר' נחמיה וכו', ועיין תוס' לעיל (לו). ד"ה הא רב נחמן, שהאריכו לתמוה ולחלוק על רש"י.

לח (גמ', אליבא דרבי נחמיה הני קערות היכי מטלטלינן להו, מכאן הוכיח הרשב"א דאי מטלטל לצורך מקומו, אין אומרים שכיון שסילקו מאותו מקום שומטו מיד ומניחו, אלא מניחו באיזה מקום שירצה, דאם לא כן לרבא נמי תיקשי היכי מטלטלין להו ומפקינן להו מכוליה ביתא. **והתוס' ביצה (ג:) ד"ה אבל כתבו דהוא הדין במי שטלטל לצורך גופו. **והמגן אברהם** (סימן רס"ו סק"ט) כתב דכל מוקצה שהוא בידו רשאי לטלטלה יותר אף שהנטילה היתה באיסור, (ועיין **פרי מגדים** ש"ח סק"ז) **והמשנה ברורה** (שח, סק"ג) הביא, דדעת הגר"א דמותר דווקא כשהתחיל לטלטל ברשות, **והחזון איש** (מט סק"ח) כתב דלהגר"א מותר אף כשהתחיל לטלטל שלא ברשות.**

לט (גמ', כיון דבשבת דבר שמלאכתו לאיסור הוא גזירה יום טוב אטו שבת. לפי זה לכאורה י"ל דאף סכין של שחיטה ביום טוב יהא דינו כמוקצה מחמת חסרון כיס אף על פי ששחיטה מותרת בו גזירה אטו שבת, וכן פשיטא ליה לרבי עקיבא איגר בחדושיו לביצה (ב). ד"ה ובתוס'. ועיין **שבות יצחק פ"א ה').**

דף קכ"ד ע"ב

מ (גמ', וטלטול גופיה לאו משום הוצאה היא. עיין רש"י ביצה לו. (ד"ה אטו טלטול) דפירש דכל מה שגזרו על טלטול הוא משום הוצאה, ולא גזרו על כלים ואוכלים דלא יוכלו לעמוד בהן לבטל עונג שבת ושמחת יום טוב, וכן כתב שם **בדף (י"ב).** **ד"ה ליפלגו,** ובפשוטו נראה דכוונתו להקשות מאי טעמא אוכלין וכלי אכילה מותרין אף שלא לצורך כלל, דאי ס"ל לרש"י דאסורין שלא לצורך אם כן הא גם בהא גזרו מעט, ואם כוונתו להקשות למה לא גזרו בהם מחמה לצל אינו מובן מה שתירץ דאין בזה ביטול עונג שבת, ואמנם ברש"י הכא **ד"ה דכרבה,** שכתב, דכלי שמלאכתו להיתר מותר לגמרי, משמע אף שלא לצורך כלל, וכדעת הרא"ה והשיטה להר"ן עיין לעיל אות לב. (י.ר.) ואם כן צריך לומר דכוונתו

הדרק היוזמי

מסכת שבת דף קכד - דף קכה

כד שבט - כה שבט התשע"ג

המגופה בבין השמשות אגב הכלי, תו לא מהני לה זריקה להוציאה מתורת כלי, וכמו שברור הדבר לכולי עלמא דלא מהני זריקה לאשפה לעולם לבטל הגלימה מתורת כלי.

(ג) תוס' ד"ה מחצלת, לרווחא דמילתא וכו' כדאמר ר"נ לעיל. פירש המהרש"א דאמנם מפורש במתניתין להדיא דלת"ק לא בעי מעין מלאכתו ונתפרש בגמ' בשם שמואל דאם נשברו בערב שבת לכולי עלמא אין צריך מעין מלאכתו. מכל מקום כאן בקרומיות דמיירי בפשטות אף בנפרדו בשבת מנין דשמואל ס"ל כת"ק דאין צריך מעין מלאכתו שמא ס"ל כר"י דמתני', ולכך הביא התוס' ראייה מר"נ שאמר בשם שמואל דחרס קטנה מותר בחצר, ומכיון דס"ל לשמואל כר"ש דלית ליה מוקצה, ע"כ מיירי לשיטתו אפילו בנשברו בשבת, [ודוקא אליבא דרבא כתבו תוס' לעיל דמיירי רק בנשברו בערב שבת], וא"כ הכי נמי שמואל מיירי אף בנפרדו בשבת ולרווחא דמילתא נקט.

(גא) תוס' ד"ה בשברי, לתירוץ זה תימה הא דנקט תנור ישן עיין ניומוקי הגרי"ב שתמה בזה דמשמע שתוס' מפרשים דבכל היסק שני טמא ולכן לא משכחת לה תנור ישן שיחלקו בו. וזה אינו שהרי היסק שני הוא רק אחר שנעשה היסק ראשון כהלכתו במחובר דנגמרה מלאכתו וכדפירש"י, ואם כן שייך שיהיה תנור ישן ואף על פי כן יחשב היסק ראשון, ועיי"ש שרצה לגרוס בתוס' דלתירוץ זה "ניחא" עיי"ש. ואולם בתוספות הרא"ש משמע כגירסתנו, וכנראה צ"ל דמכל מקום הקשו התוס' למה נקט ישן דמשמע דווקא כהאי גוונא.

(גב) גמ', אלא אמר רבא בשברי דהאי תנור קמיפלגי וכו' מתקיף לה רב אשי וכו', הקשה הראשונים מאי טעמא דין התנור ושברי התנור לענין שבת תלויים בדיני טומאה, הא אף דלענין טומאה גזירת הכתוב היא דאינו נטמא אלא במחובר, מכל מקום כיון דראוי לכל תשמישו, בעי למהווי עליה שם כלי. והשיטה להר"ן תירץ דרבא לשיטתו לעיל קכג. דמדמה דין שבת לטומאה, ואב"י לשיטתו נחלק שם וכאן. [וצ"ל דקושיית רב אשי אליבא דרבא.] אמנם לפי מה שנתבאר שם בר"ן על הרי"ף (מו: מדפי הרי"ף ד"ה אבל) דנחלקו רק לענין שברי כלים, אבל לא לענין תורת כלי וכדמוכח מקנה של זיתים, אם כן בזה אף רבא מודה והדרא קושיא לדוכתא. אמנם להתוס' שם ד"ה מדלענין דנחלקו בדבר שאינו ראוי להיות כלי אפילו על ידי יחוד, שפיר. ואף להרמב"ן שכתב כאן (ד"ה השתא) דאפילו לרבא שם קשיא כיון דמבואר שם דבגלמי אף לרבא טמא, להני"ל אתי שפיר דכיון דס"ל להשיטה להר"ן כפירוש התוס' שם לא קשה, דגולמי ראוי ליחוד. והרמב"ן תירץ, דכיון שהתנור מיוחד רק למלאכתו ולא למלאכה אחרת, והתורה אמרה שדרך תנור להיות מחובר, ועדיין עתיד לחברו בארץ, הלכך אינו תנור ולא כלי, עד שיחברו בין לטומאה בין

(מד) גמ', שם. גלית אדעתך דכרבה ס"ל, לכולי עלמא שרי לדירך אסור, עיין ביעב"ץ שכתב דנראה דטעמו משום דקשוי ליה אנפשיה חתיכה דאיסורא.

(מה) גמ', מכבדות של מילתא מותר לטלטלן אבל של תמרה לא. כתבו התוס' לעיל (צה). ד"ה והאידינא בשם הבה"ג, דכיון דקיי"ל כר"ש דהתיר דבר שאין מתכוון, מותר לכתחילה לכבד הבית אפילו בדהוצין, והקשו מגמ' דידן דמשמע דפשיטא דליכא מאן דשרי אפילו לר"ש, כיון דהוי מלאכתו לאיסור, וע"כ שאסור לכבד מפני שמזיז העפר ממקומו, [ועיין בשער הציון שלו, סק"ג שהביא ראשונים ואחרונים שפירשו שהכוונה משום שהעפר מוקצה, ועוד כתב לפרש משום עשיית גומא וכ"כ בריטב"א החדשים]. אמנם י"ל דגירסת הבה"ג כשל הגאונים כמובא בהג"ה הגר"א דאין הכי נמי ר"א מתיר כיון דס"ל כר"ש.

(מו) רש"י ד"ה אפילו בכרמלית, דחזי לכסות בו רוק, ובד"ה ורבא כתב, אף ברשות הרבים כיון דבחצר כלי הוא וכו', אמנם רבינו חננאל מבאר דר"נ סבר דאף בכרמלית, דכיון שהמכניס מכרמלית לרשות היחיד אינו חייב זימנין דעייל ליה לחצר וחזי ליה [וצריך עיון הא מדרבנן אסור, ומאי טעמא נחשוב שיחטא] ורבא סבר אפילו ברשות הרבים דחזי לכפוריה ביה טינא. ומשמע דס"ל שצריך דווקא אפשרות שימוש בשבת באותו מקום ודלא כרש"י דסגי שיהא עליו שם כלי בחצר.

(מז) גמ', חרס קטנה מותר לטלטל בחצר וכו'. הקשה הר"ן (מח: מדפי הרי"ף ד"ה ומקשו) וכי עדיף חרס קטן מכיסוי כלים שיש להם בית אחיזה, דמבואר להלן (קכו:). דאסור לטלטלן אלא אם כן יש תורת כלי עליהן, ותירץ שמשום דמעיקרא היה כלי גמור אף על גב דהשתא שבר כלי, כל שהיא ראויה למלאכה לא בטלה ההכנה ותורת כלי שהיתה בה עליה, מה שאין כן כיסוי כלים דמעולם לא היו כלים גמורים.

(מח) גמ', שרגינהו ודאי אקצינהו עיין ריטב"א (החדשים) דאין הכוונה משום שהוקצו לבנין דהא קיי"ל כר"ש דלית ליה מוקצה, אלא הטעם הוא משום שמקפידים ע"ז שלא יפגמו מעט ויפסידו והו"ל מוקצה מחמת חסרון כיס.

דף קכה ע"א

(מט) תוס' ד"ה אם זרקה מבעוד יום, השתא וכו' דכיון דלא היה מוכן וכו' לדמויי לגלימי. פירש המלוא הרועים, דודאי דלא שייך לבטל גלימה, דבטלה דעתו אצל כל אדם, אבל מגופה אי בטלה מבעוד יום בטל ושוב אינו מוכן, מה שאין כן אם זרקה לאשפה בשבת והיה מוכן מבעוד יום אין ביטול, דאין מוקצה לחצי שבת לענין טלטול. והריטב"א (החדשים) פירש דמה שהקשו מגלימה היינו לרווחא דמילתא, דכוונת הקושיא היתה, כיון שהוכנה

דנחלקו אפילו בטלטול ממש.

(נו) **רש"י שם. ברש"י לעיל** (מט.) ד"ה נוטל, מבואר דגיזי צמר העשויות לכסות קדרה אינם עושים את הקדרה לבסיס, ופירוש דבריו נראה **כהבעל המאור** (עיין לעיל אות טז) דלהיות בסיס בעינין שיהיה משמש למוקצה המונח על גביו, וצריך עיון מסוגיין דחשיב לחבית בסיס לאבן אף על פי שהאבן משמשת לה כיסוי ולא היא לאבן, **והבעה"מ הכא** כתב, דדברי רבה דבמניח הוי בסיס, היינו דווקא במניח שלא על דעת כיסוי, דאלא"ה הווי כשוכח, **ורבי עקיבא איגר** הקשה, דאם כן מאי טעמא חילקו בגמ' משוכח למניח, הא טפי הו"ל לחלק במניח עצמו בין על דעת כיסוי וכו'. ותירץ דמהאי טעמא רש"י כאן הוצרך לפרש דהנידון הוא לענין טלטול ולא לענין ניעור, ד"ל דרש"י ס"ל כעין מש"כ תוס' לעיל קכג. ד"ה האי פוגלא, דבמניח על מנת ליטלה הוי בסיס רק לענין טלטול, ולא לענין ניעור, והוא הדין לשיטת רש"י בבסיס שהתחתון אינו משמש לעליון כבסוגיין, דמיירי במניח האבן אף על דעת כיסוי, כדמוכח מהא דמדמי לאבן שבקירייה, שהאבן משמש לקירייה, ס"ל דבניעור מותר ורק בטלטול אסור, (ולפי זה יישב קושיית המהרש"א באות דלעיל) ואם צדק בדבריו הרי דברי רש"י אינם כהבעה"מ.

(נו) **גמ', אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור, הריטב"א** (החדשים) הקשה כיון שהניח האבן לכסות מאי טעמא נעשתה החבית בסיס, דמאי שנא מחררה שטמנה בגחלים **דלעיל** (קכג.), והטומן בגיזי צמר **לעיל** (מט.) דלא הוי בסיס. ותירץ דשאני התם שהדבר המוקצה עושה מעשה גמור למה שתחתיו, דא"א לפגה להתבשל ללא תבן, וחררה אינה נאפת ללא גחלים, ומשום הכי אף ללא מעשה המייחדן נעשים הם טפלים למה שמשמשים ואינם מוקצה. מה שאין כן אבן שאינו משמש לחבית אלא כיסוי בעלמא, אינו יוצא מתורת אבן שיחול עליו שם כיסוי ללא מעשה. **ובתוס' לעיל** (נא. קכג.) אוקמו הגמ' הנ"ל בגונא שהניחם על דעת ליטלם, מה שאין כן כאן. וע"ע להלן.

(נח) **שם**. להלן קמב: נאמרו דברים אלו בשם רב והקשה **הריטב"א** (החדשים) מאי טעמא לא הקשו ממתניתין דידן עליה, ועוד מאי טעמא הכא לא נאמר שכן אמר רב, ותירץ בשם מורו ז"ל, דהכא מיירי במניחה על מנת לכסות ונחלקו אם נעשה בזאת לכלי אי לאו. מה שאין כן התם מיירי רב במניח האבן להצניעה, כגון באבן חשובה להשחזה וכיו"ב דודאי שנעשית החבית בסיס.

(נט) **גמ', צאו וחשבו כדי שנשב עליהן למחר, הריטב"א** (החדשים) פירש דלא משום הישיבה עליהם בלחוד, דהא בלאו הכי מותר דהוי כקרקע בעלמא, אלא ע"כ הכוונתו היתה שיוכלו לטלטלם לצורך ישיבה, וכ"כ **המאירי** אלא שהוסיף שבדברים שאפשר לנגיעה שתבוא לידי טלטול ראוי להחמיר, (ועיין **משנה ברורה** שח

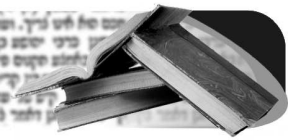
לשבת. **ובריטב"א** (החדשים) תירץ בשם יש מפרשים, דשאני האי תנור דשורת הדין דבתלוש אינו כלי כיון שאין לו שוליים, וכשיחברו לקרקע נמי אינו עתיד לקבל שם כלי אלא קרקע, והתורה אחשביה כלי בכהאי גוונא לענין טומאה, ורבא סבר לומר דהאי טעמא מספיק להשוות שבת לטומאה לענין השברים, אבל לגוף התנור לא דאיהו חשיב כלי לענין שבת אף על גב דלא לענין טומאה, ורב אשי סבר, דאי מהאי טעמא היה צריך לדמות גם לענין התנור גופיה, ואי דלא דמיא דין כלי לענין שבת לענין טומאה, לא דמיא אף לענין השברים.

(נג) **גמ', כמאן מטלטלין האידינא כיסוי דתנורי וכו', כתב הרמב"ן** דמשמע דווקא כיסוי תנור אין צריך בית יד אבל שאר כיסויי כלים בעי בית יד, וטעמא דכיסוי התנור כתנור עצמו כיון שאף הוא עצמו מסייע לאפיה, וכן דינו כתנור שמטלטל לעולם. ועיין **רשב"א** שתמה בזה דאדרבה מטעם זה צריך לאסור יותר בכיסוי תנור, שהרי טעמא דבית יד הוא כדי שיהא היכר שאינו מתבטל לקרקע ולא ייראה כבונה.

(נד) **תוס' ד"ה כמאן כראב"י, הוא הדין דהומ"ל כר"י וכו', בפשוטו** רבי יוסי כאן הוא ניהו ר"י דלהלן ומכח מה ששמע מראב"י ס"ל כן. וכ"כ **הריטב"א** (החדשים) בשם **הרא"ה**, ועיין **רמב"ן** די"ג ר' יוסי הכהן עי"ש. והנה **הרי"ף** כאן פסק דכיסוי תנור מותר אף בלא בית אחיזה כראב"י, ולהלן פסק כת"ק. **ולהרמב"ן** הנ"ל (בהערה קודמת) אתי שפיר דשאני שאר כיסויים משל כיסוי תנור. עוד ביאר **הרמב"ן** עפ"י מש"כ **הרמב"ם** (פכ"ה הי"ב), דהא דאסרו חכמים במתניתין כיסוי כלים בלי בית אחיזה, דווקא חביות הקבורות בקרקע לגמרי, דרבנן אסרי כיון שאינם נראות והרי הן ככיסוי קרקע, מה שאין כן כאן בתנור שעומד על גבי הקרקע, ורק שוליו מחוברים, לכולי עלמא הרי הן ככלים.

דף קכה ע"ב

(נה) **רש"י ד"ה לא שנו. דמותר לטלטל החבית והאבן עליה דקתני** **ואם היתה בין חביות וכו',** משמעות דברי רש"י דדווקא לטלטל החבית יחד עם האבן כסיפא דמתניתין אסור, אבל להטות החבית כדי שהאבן תיפול כסיפא דמתניתין מותר אפילו בבסיס, (וכן משמע **ברש"י לעיל** (נא.)) **ד"ה הרי זה ועי"ש בתוס' ד"ה או שטמן** שהקשה עליה מגמ' דידן. ואף על גב דרש"י **לקמן** (קמב:) פירש להדיא דאפילו להטות את החבית על צידה אסור במניח, כתב **המהרש"א** דאפשר דרש"י הכא לא בעי לפרש דלרב אסי אף ניעור אסור במניח, דאם כן רב אמי ורב אסי נחלקו במחלוקת גדולה כ"כ. דלרב אמי אסור אפילו ניעור, ולרב אסי מותר אפילו האבן ואפילו טלטול, ועוד פירש די"ל דכיון דמבואר בגמ' דאודו לטעמיהו דנחלקו לענין טלטול גופיה ולא בניעור, פירש כאן

הדרך היומיומית

מסכת שבת דף קכה - דף קכו

כה שבט - כו שבט התשע"ג

מדיש לכיסוי דין מחיצה, והנר כעומד בחדר אחר והווי מחיצה המתרת, אבל מחיצה המכסה את כל הנר עד שאינו נראה, לא בעי י' טפחים, וההיתר אינו מדין מחיצה אלא מדין כיסוי, הלכך אפילו מחיצה הגבוהה י"ט מותר, אמנם **במשנה ברורה** שם סק"י הביא דיש חולקין בזה, דסוף סוף ההיתר משם המחיצה, ו**חזון איש** (נב, יד, ד"ה שם) הכריע כהמגן אברהם, וכתב דכשם שמותר לעשות מחיצה להאפיל כדי שישן אף על פי שמתיר גם לשמש, כיון דאינו רוצה לשמש לא חשיבא מחיצה, הוא הדין במכסה כל האור דהווי כמכבה הנר לגמרי. וב**שער הציון** (שטו, יג) הביא ראשונים דנחלקו על המרדכי הנ"ל עי"ש.

סד) רש"י ד"ה שאין עושין אהל עראי, ודווקא גג אבל מחיצה לאו אוהל וכו' ופקק החלון וכו'. **רש"י לקמן** (קלז:), פירש, דפקק החלון היינו כגון ארובת הגג, ו**בתוס' עירובין** (מד.) ד"ה פקק הביא שכן כתב גם רש"י כאן, אמנם **הר"ן** (מט. מדפי הרי"ף ד"ה וכתב) הבין ברש"י דס"ל דפקק החלון היינו פקק המחיצה, ומכל מקום כיון דמייירי בבנין קבע, דומה דין מחיצת קבע לדין אהל עראי, ובתרווייהו נחלקו ר"א ורבנן בדין המוסיף עליהם. נולדבריו רש"י פירש כאן דמייירי בחלון של מחיצה, דכן משמע דהא לא אמרו ארובה וכמו שכתבו התוס', ולקמן קלז: הוכרח רש"י לפרש דמייירי אף בפקק דארובה דזה נידון הגמ' שם, וכמו שהכריחו גם התוס' כאן. (י.ר.)] וכתב **המשנה ברורה** (שטו, סק"ט) דמחיצת קבע פשיטא דאפילו אם אינה מתרת אסור. וה**פרי מגדים** (א"א שטו, א) כתב דאהל הנעשה לשמונה ימים חשיב אהל קבוע. **סה) רש"י גזירה שמא יקטום**, ונמצא וכו' משום מכה בפטיש. וב**פסקי הרי"ד** פירש משום מחתך.

דף קכ"ו ע"א

סו) גמ', כמחלוקת כאן כך מחלוקת בנגר הנגרר. משמע דדין פקק החלון ודין נגר שוה, דלרשב"א סגי במחשבה, ולר"י בעינן קשירה, והוא הדין קנה שנועלים בו, והנה הרי"ף פסק דפקק אין צריך קשירה אלא שיהא מתוקן לנעילה, ולענין נגר פסק דצריך קשירה, ובקנה כר"י דצריך תורת כלי. וכבר תמה **בזה הבעל המאור** ונחלק עליו. וה**רמב"ן במלחמות** כתב דקיי"ל כר"י דצריך תורת כלי, ונגר שצריך קשירה היינו כשאין עליו תורת כלי, ופקק שמתוקן לכך דמהני היינו דיש עליו תורת כלי, וכעיי"ז כתב **הר"ן עי"ש**. אמנם **הרא"ש** כתב בדעת הרי"ף דפקק סגי במחשבה ואין צריך תורת כלי, ומה דפסק דנגר בעי קשירה היינו משום שדומה לבנין ורק נגר דמי לבנין ולא פקק, (ועיינן בה"ל סימן שיג ס"א ד"ה מערב שבת) וקנה דמי קצת לנגר הלכך בעינן עכ"פ תורת כלי.

סז) גמ', רשב"ג אומר מתוקן אף על פי שאינו קשור, כתב **היפה עינים דבירושלמי** מבואר, דשאני הך דקנה דמתוך שהוא נתון בידו

ס"ק פב, פח) אמנם דעת **הרשב"א לעיל** (כט.) דאסור להשתמש במוקצה בידים כגון לסמוך עליו כרעי המטה, אפילו בגוונא דאינו מזיו המוקצה או מטלטלו, וכן כתב **רבי עקיבא איגר** (שכ"ה), אמגן אברהם סק"ט) דאסור לשבת על אבן. ו**קהילות יעקב** (ביצה ס"ד) הביא **שהבית הלוי** הקשה דמצינו שמותר להשתמש במוקצה כגון לשכב על הקש, ולהטמין בגיזי צמר, ותירץ הקה"י דאינתהו שני סוגי מוקצה, א. כגון נולד ומוקצה בידים, שאסורים משום שאינו מן המוכן בערב שבת ואסמכינהו אקרא ד"והכינו" כמו שכתב החיי אדם כלל ס"ו, ובכהאי גוונא אסר **הרשב"א** אף השתמשות, מה שאין כן מוקצה מחמת גופו שרגילים להשתמש בו לפעמים כקש וגיזי צמר וכדומה, וכש"כ כלי שמלאכתו לאיסור וכדומה, דהם אסורים רק משום הוצאה או מהטעמים שכתב הרמב"ם, דבכהאי גוונא גם הרשב"א מודה דמותר להשתמש דלא שייכי ביה הנהו טעמי.

ס) גמ', התם כיון דהדקה שויא דופן. כתב **השער הציון** (שט, יא) דלכאורה משמע דדווקא כשהאבן נתון בתוך הדלעת מהני וכלשון המשנה **שבקירויה**, ולא כשהיא תלויה על הדלעת מבחוץ, אבל לשון השו"ע שהוא בטל אגבה משמע דבכל גווני בטל.

סא) גמ', אבל גשוש קפיד עליה. ו**ברש"י** דהוי מוקצה מחמת חסרון כיס, נוצריך עיון דאם כן מאי טעמא דמ"ד גשוש וכי פליגי במציאות, והנה **הריטב"א** (החדשים) הקשה הא הגשוש הוי כלי ואם כן כל שכן שיועיל לו מחשבה להוציאו מידי הקצאה בעלמא, וממילא הוא נעשה לכלי שמלאכתו להיתר. ותירץ דלא מייירי בגשוש גמור שכבר נתקן לספינה, אלא בעץ בעלמא עבור גשוש, ואולי גם רש"י ס"ל כוותיה ולפי זה תיושב הערתנו]

סב) גמ', הב"ע במחוברת לאביה. פירש **השיטה להר"ן** דבלא קשירה קפיד, כיון שעומדת לפירות, אבל על ידי הקשירה תפסק וממילא לא יקפיד, וכמו גבי גשוש דהמעשה מקיים המחשבה, ו**בריטב"א** (החדשים) פירש דכיון שמחוברת לקרקע לאו בר טלטול ותשמיש הוא כלל, לכן אם רוצה לעשותה כתלוש היפך ענינה, ודאי צריך מעשה גמור וי"ל כוונתו דהמעשה לא משנה את המציאות אלא מחזק את הייחוד].

סג) תוס' ד"ה הכל, אלא נראה לר"ת דשייך בדפנות אהל היכא דמחיצה מועלת להיתר. כתב **המרדכי** (סימן שיא) דמחיצה שעושין לצניעות בעלמא בשעת הדרשה בין אנשים לנשים מותר לעשותה בשבת, אבל מחיצה בבית שישן בה להתיר לשמש אסור. (ומשמע מדבריו דאם פרס טפח אחד מערב שבת מותר להמשיך את המחיצה לעשרה טפחים) וה**רמ"א** (שט"ו א') הוסיף דאף לעשות מחיצה להאפיל בפני הנר, כדי שישמש מטתו אסור. וה**המגן אברהם** שם כתב, דע"כ היינו דווקא באופן שעושה מחיצה גבוהה י' טפחים, והנר נראה מלמעלה דבכהאי גוונא ההיתר לשמש

הדרה היוזמי

מסכת שבת דף קכו

כו שבט התשע"ג

טעמא דת"ק. ועוד דהיכי פסיק ר"י כרשב"ג לענין טלטול כיון דלא ס"ל כוותיה רק בתורת כלי דבהא ודאי מודה ת"ק, ויצא לבאר הסוגיה, דהנידון משום בנין ומדברי סופרים, ורשב"ג דאמר מתוקן, ר"ל באופן שהוא מוכן לטלטל ואף על פי שאינו קשור כיון דלא חייש לבנין כלל, ור"י פסיק כוותיה בהא דלא חייש לבנין, אבל בתיקון לטלטל לא סבר כוותיה אלא דבעי תורת כלי.

עג) [תוס' ד"ה בין קשור בסוה"ד, דאי משום בנין מאי ראייה מנגר וכו', הא בפקק לא שייך בנין אלא תוספת אהל ארעי, לכאורה דבריהם תמוהים הא נגר גופיה נמי אינו אלא תוספת אהל ארעי ואם כן מה החילוק. ונראה לבאר, דענין תוספת אהל עראי הוא כשממשיך את האהל הקיים ומרחיבו, כגון פקק שהוא תוספת כעין העיקר, אבל נגר אינו תוספת כעין העיקר, דתקיעתו אינו המשך לכותל ונחשב כבנין חדש, אף על פי שמחברו בבנין הקיים. (א.ג.)]

דף קכ"ו ע"ב

עד) גמ', ומי בעי רשב"ג תורת כלי והתניא חריות וכו' הקשה המהרש"ל הא מבואר בתוס' לעיל (קכה:): סוד"ה ואזדו, דלדעת רב אסי א"ר יוחנן חריות עדיפי מכלים, אם כן מה הקושיא משם על רב אסי א"ר יוחנן. ועיין מה שתיירץ, והמהרש"א כתב דלא קשה מידי, כיון דמבואר שם בתוס' דישיבה על חריות הווי כשפשוף אבנים, דכיון שמסותתים סגי להו בשפשוף הנותן להם שם כלי, ולא בעינן תורת כלי כשאר כיסוי הכלים, הכי נמי חריות לרב אסי, כיון דראויים לישיבה, על ידי שיושבים עליהם בערב שבת נעשים מוכנים וניתן עליהם שם כלי, אבל לרשב"ג דסובר שאין צריך מעשה כלל בחריות וסגי במחשבה בעלמא, הקשו שפיר הא בעינן תורת כלי דהיינו שיעשו מעשה שיכינום לכך דהא מחשבה בעלמא ודאי אינו משהו עליהן תורת כלי. ועיין במלחמות ה' (סוד"ה ועוד כתב). שביאר דרק ר"י ס"ל דאפילו כלים שמוכח שעשויים לכלי ויש להם בית אחיזה מכל מקום בעו תורת כלי, אבל לרשב"ג אפשר דבעשויין לכך לא בעי תורת כלי, והיינו כחריות.

עה) גמ', דרש ר"י נפחא וכו' הלכה כר"א מתיב רב עמרם ומדבריהם וכו' הקשה הריטב"א (החדשים) מה הקושיא ממתניתין דפוקקין הא התם מיירי בטפיח דתורת כלי עליו ולא הווי מוקצה, ותיירץ דתורת כלי מהני להתיר טלטול, אבל להוסיף באהל עראי לא מהני, דעשיית אהל האסור לרבנן או תוספת אהל האסור לר"א אסור בכלים כבשאר דברים.

עו) תוס' ד"ה וכו' תימא, אלא נראה לר"ת, בביאור הגר"א (שיג, א') מביא ראייה לשיטת ר"ת, דהא אפילו שברי כלים דלא הוו אלא חספא בעלמא אמרינן דחזוי לכיסויי מנא, אמנם הרשב"א כאן

הו"ל כמפתח ועל כן לא בעי רשב"ג שיהא קשור, אמנם הבבלי ע"כ לא ס"ל כך דאם כן איך דימו דין דקנה למתניתין, דהא פקק החלון אינו נתון בידו, ומשום הכי להבבלי רשב"ג הוא תנא שלישי דס"ל דאין צריך קשירה.

סח) רש"י ד"ה והמונח, ואיסורא דאורייתא הוא, ועיין תוס' דלא סברי כך משום שאינו מבטלו שם, ועיין אבני נזר (סימן ר"א) דמבאר דחשיב בנין קבע, ואם היה מוכן מערב שבת לפקיקה, אין בו איסור לחזור שוב ושוב לפוקקו, כיון שמקודם לכן הוקבע שם לפקיקה, אבל כשלוקח דבר שאינו מוכן לכך ומייחדו כעת לראשונה חשיב קבע, עי"ש.

סט) תוס' ד"ה והמונח הרמב"ן והרשב"א ס"ל כתוס' דהנידון דסוגיה להצריך קשירה משום מוקצה לרבנן דר"א. אלא דנחלקו על תוס' בביאור טעמו דר"א דמצריך שיהא תלוי, דאינו משום מוקצה, דלכך סגי בקשירה, אלא הווי בונה מדרבנן. ובוה מתורץ קושיית התוס' למה דווקא כאן מצריך ר"א תלוי טפי משאר מוקצה. עוד כתבו דטעמו דשמואל מחמיר בנגר, משום שמחובר לקרקע ודלא כתוס', דלשמואל ע"כ סוגיין פליגי בזה.

ע) בא"ד. ליכא איסורא אלא משום טלטול וכי היא דקנה וכו', הקשה המהרש"א מאי טעמא האריכו תוס' להוכיח מההיא דקנה, וממאי דפריך מחריות, ומאי טעמא שבקו ראייתם דלעיל בתוס' ד"ה בין, דאם לא כן מה ראייה מנגר לפקק דלא שייך ביה בנין אלא תוספת אהל, ושרו רבנן בלא קשירה, ותיירץ דתוס' הבינו דאין ראייה גמורה דכולא שמעתא מיירי בטלטול רק מההיא דקנה וכו', ומה שהביאו הראיה דלעיל היינו משום דהתקשו מנליה לתלמודא דר' יוחנן אסר בנגר משום טלטול, ומהאי טעמא הקשו מחריות, אימא דר"י משום איסור בנין נמי נגע בה כדעת שמואל בעירובין, וכמו שכתב התוס' להלן ר"י, ותיר' דמשמע ליה לתלמודא דר' ירמיה ור"י משום טלטול נגעו בה, דאי משום בנין לא הוו מדמו פקק לנגר. [וע"ע מלוא הרועים בביאור דברי התוס'].

עא) תוס' ד"ה רבי יהודה וכו', וקשה דהא שמואל גופיה סבר לעיל וכו' הקשה החתם סופר (ד"ה כל שקשור) הא לעיל כתבו התוס' דטעמא דר"א דמצריך קשור ותלוי משום איסור מוקצה, יותר משאר כלי תשמיש דסגי להו תיקונם, כיון שהם תשמיש בית, וכשם שהחמירו חכמים בכיסוי קרקעות להצריכם בית אחיזה, הא י"ל סברא זו אף אליבא דשמואל דאף דבחריות סגי במחשבה אבל בנגר המשמש תשמישי בית צריך קשירה, ואמנם כן תירץ הרז"ה, עי"ש, ועיין חזון איש מב, ג.

עב) בא"ד. ע"כ נראה לר"י דבהכני פליגי וכו'. הקשה הרא"מ הורוויץ מנא ליה להש"ס לאקשוויי אר"י דלמא ס"ל כשמואל בעירובין, (ועיין מש"כ בזה המהרש"א לעיל אות ע), ועוד דאי משום טלטול היכי ס"ד דגמרא לאוקמי בתורת כלי דאם כן מאי

הדרגת היוזמי

מסכת שבת דף קכו - דף קכז

כו שבט - כז שבט התשע"ג

ב) בא"ד, אבל תרומה טמאה לא... דאין מבערין תרומה ביום טוב, תוס' ביצה (כו:): ד"ה ועל הקשו, דהא טעמא דאין שורפין תרומה ביום טוב משום איסור מלאכה דעשית האש והעסוק בשריפתה, וזה לא שייך הכא כשנותן לפני כלבו, ומשום הכי פירשו טעם האסור ליתן לכלבו, משום דמצוותה בשריפה כמו שכתבו לעיל (כה:). ד"ה כך.

דף קכ"ז ע"א

ג) גמ', עושה בו שביל ברגליו בכניסתו וביציאתו, וברש"י ד"ה ברגלו, דמפנה ברגלו דרך הליכתו דלא הוי טלטול, משמע דס"ל דההיתר משום דהוי דרך הליכתו, דבלאו הכי אין היתר לטלטל מוקצה בגופו, ובנשמת אדם (כלל סו, ה) כתב דכן דעת רש"י לקמן קמא, וכן הוכיח החזון איש (מו, יג) מכאן דאסור לטלטל מוקצה ברגלו אפילו לצורך מקומו, דלא מיקרי טלטול מן הצד אלא טלטול גמור, אולם הרמב"ן לקמן (קנ"ד): ד"ה היתה כתב, דטלטול ברגליו ובגופו לא גזרו בו רבנן כלל, וכתב דמסוגיין מוכח מפורש דמותר לעשות שביל ברגלו, וכתב הנשמת אדם שם דבעינן למימר דס"ל דבכניסתו וביציאתו לאו דווקא אלא אורחא דמילתא נקט, ועיי"ש בדבריו.

ד) גמ', ועימר רבי כל השדה כולה, כתב הרש"ש דבעינן למימר או, דלא הניח כל העומרים במקום אחד, דאם כן הוי מעמר, אלא הניחם כ"א במקום אחר, או, שלא גדלו באותה שדה לפי מה שכתבו תוס' ביצה (לא. ד"ה מן הקרפף) דבכהאי גוונא ליכא מעמר, ועוד לשיטת המהר"ח או"י (ריד) ודעימיה דמעמר היינו דווקא כשקושרן, כאן מדובר שכבר היו קשורים.

ה) גמ', גדולה הכנסת אורחים וכו' המהר"ל (בחדושי אגדות כאן) ביאר דמדובר דוקא באורחים שהם פנים חדשות, כיון דאף עצם ההכנסת אורחים ענינה כבוד השכינה, דמכבדם משום שנבראו בצלם אלוקים, והא דחביב אדם שנברא בצלם הוזכר באבות פ"ו עוד לפני החביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה, ויש בזה יתר כבוד שכינה מהקבלת פני שכינה, כיון דאת האדם הוא רואה, מה שאין כן שכינה, דהא לא יראני האדם וחי.

ו) רש"י ד"ה מהשכמת ביהמ"ד, דתנא דידן אקדמה ברישא, הרא"מ הורוויץ הוסיף לדייק מעצם מה שנכתב ת"ת, דלכאורה הווי קל וחומר, ומדאשמעינן נמי ת"ת, ע"כ דהכנסת אורחים גדול יותר וא"א למילף ת"ת מיניה.

ז) גמ', גדולה הכנסת אורחים וכו' דכתיב ויאמר וגו' אל נא תעבור, בב"מ (פו:): מבואר דמה שביקש אברהם אבינו ע"ה אל נא תעבור, משום דראה שהקב"ה רוצה לילך ממנו מחמת שהתעסק בחבישת מילתו, והעירו התוס' שם (ד"ה חזייה) מגמ' דידן דמשמע דביקשו להמתין עבור הכנסת אורחים, ופירש המהרש"א שם דאף כאן אין

והר"ן לעיל (קכד). כתבו דשאני שברי כלים שבאו מכלי גדול דהוכנו אגב אביהן. ועיין בביאור הלכה שח ס"י ד"ה והוא שכתב בשם הגר"א, דכיסוי כלים שיש להן בית אחיזה לתוס' סגי בזה דנחשב כאילו התקינו בכך, אך לרש"י צריך שיהא ראוי גם לתשמיש אחר, והביא שהאליהו רבא הקשה ע"ז הא להדיא מבואר בגמ' דידן דר"י קאי על כלים שיש להן בית אחיזה, ואף על פי כן בעי תורת כלי, ותירץ הביאור הלכה דאפשר דר' יוחנן קאי רק אסיפא דר' יוסי בסתם כלים. ולדינא, כתב המשנה ברורה סימן שיג סק"ז דלעת הצורך אפשר להקל כר"ת, כיון דכך סתם השו"ע בסימן ש"ח ס"י.

ז) תוס' ד"ה ומדבריהן למדנו, ולא מצי למימר נמי פקק דמצוה שאני, עיין בית מאיר שהוכיח מכאן דקשירה האסורה מדרבנן אסורה אף לצורך מצוה, ודלא כהרמב"ם פ"י ה"ו דמתיר, ועיין אבנ"ז סימן רכה ובליקוטים ס"ט שיישב את הרמב"ם מקושיית התוס'.

זח) מתניתין א"ר יוסי בד"א בכיסוי קרקעות וכו' עיין לעיל אות נד בשיטות הראשונים בביאור הענין.

עט) מתניתין שם. עיין משנה ברורה (שח סקע"ב) וביאור הלכה שם (ד"ה אין ניטלים) בשם המגן אברהם דכיסוי קרקעות שאין להם בית אחיזה, אינם אסורים בנטילה והחזרה למקומם בלבד ומשום בונה וסותר, אלא אף לטלטלם בעלמא אסור משום מוקצה, ואפילו נתפרקו מערב שבת. והווי כדלתות הבית, כיון שאינם מוכנים לטלטול, אלא למלאכתן להתחבר לבית, וכדפירש הרמב"ם. אבל לפירוש רש"י לעיל (קכב: ד"ה ואף על פי) טעם המוקצה דדלתות הבית משום דאין עליהם שם כלי, כיסוי קרקעות מותרות בטלטול כשיש עליהם תורת כלי, אף אם אין להם בית אחיזה. וע"כ מתניתין מיירי רק באיסור נטילה מן הבור בשבת, או אפילו בנתפרק מן הבור בשבת, ואסורים בטלטול משום מיגו דאתקצאי.

פ) רש"י ד"ה בכיסוי קרקע, דהוי כבונה. כתב השער הציון (שח ס"ק מו) בשם הפרי מגדים, דמשמע שהוא רק נראה כבונה ולא בונה גמור, וטעמא משום דאינו מחובר לקרקע ע"י ציר אלא מונח עליו בלבד.

פרק מפנין

א) רש"י ד"ה מפנין תרומה טהורה. דחזי לבהמת כהן. משמע דכל תרומה ראויה לבהמה, ואולם בתוס' ב"מ (צ). ד"ה והדרשות כתבו, דדוקא כרשינין שהן מאכל בהמה מותר להאכיל לבהמה, ולא חייטין משום הפסד תרומה. ואמנם אית דגרסי ברש"י הכא דחזיא לכהנים.

עירבת נראה, שנחלק עליו והוכיח שהחסידות הגדולה ביותר היא לעסוק בתורה כרשב"י וחבריו שהיה תורתם אומנותם ולא הפסיקו כלל בשביל תפילה.

דף קכ"ז ע"ב

(יא) **גמ'**, **הני נמי בהני שויכי, בקידושין** (מ). ילפינן מקראי דאלו הנוכרים במשנה, אוכל פירותיהן בעוה"ז והקרן לעוה"ב, ולא הוזכר מקורם של הששה דברים שאמר ר"י, ואלבא דגמ' דידן דהני נמי בהני שייכי ממילא גם הם נלמדים משם, ובגמ' שם, דדוקא במצוות שמעשיהן טוב לשמים וטוב לבריות שייך פירותיהן בעוה"ז, וה"נ רשע שרע נמי לבריות מקבל כגמול ידיו בעוה"ז, וכ"כ **הגר"א** (אבן שלמה א, ט) דכל הטובות והרעות בעוה"ז הם על פי רוב לפי מדות האדם. **והרמב"ם בפירוש המשניות** ריש פאה, הוסיף, דמצוות שבין אדם לחבירו ימצא עליהן גם טובות בעוה"ז, כי כשינהג מנהג הטוב הזה ינהגו אחרים כמנהגו ויקבל שכר מן הענין ההוא, ולפי זה אפשר לומר שהעוסק בתורה נחשב לגומל חסד וטוב לבריות, **וכפסחים** (סח:) דאף שלומד אדעתיה דנפשיה, מכל מקום אהני לכולם, דבזכותו כל העולם קיים. **ובפירוש המשניות** שם משמע, כיון שעל ידי ת"ת יבוא לכל המעשים, **ובמהר"ל** (נתיבות עולם גמ"ח פ"ב) ביאר, כיון שעל ידי התורה אדם מקבל שלימות שכלית בעוה"ז לו ולאחרים, עוד ביאר, דהטעם שמקבל על מצוות שטוב לבריות שכר בעוה"ז, משום שעשה טוב בעוה"ז לבריות שהם פירותיו של הקב"ה כביכול, לכך גם הוא מקבל שכר פירות בעוה"ז מלבד הקרן הקיימת לעוה"ב.

(יב) **רש"י ד"ה הני נמי. ועיון תפילה בכלל גמ"ח, במהרש"א** כתב די"ל דעיון תפלה בכלל הבאת שלום, דהתפילה מביאה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, ומה שאמר ר"י והבאת שלום בין אדם לחבירו, למימר דאפילו המביא שלום בין אדם לחבירו יש לו פירות בעוה"ז.

(יג) **גמ', הדין חבירו לכף זכות דנין אותו לזכות.** וכן הוא להלן המקום ידין אתכן לכף זכות. וצ"ב מה שייך שהקב"ה ידון לכף זכות, הרי כביכול יודע האמת, **ובארחות יושר** (להגר"ח קנייבסקי) (פ"ד) כתב, דבכל דבר יש קצת צדדין לכף זכות כמש"כ לעיל לב. דאפילו תשע מאות תשעים ותשעה באותו מלאך מלמד עליו חובה ואחד לזכות ניצל.

(יד) **גמ', ת"ר הדין חבירו לכף זכות דנין אותו לזכות מעשה וכו'** הקשה **בעיון יעקב** היכא חזינן מאלו הברכות דבאמת דנו אותם לכף זכות, אמנם **המהר"ל** (בחידושי אגדות כאן) ביאר שהביא אלו המעשים כדי להראות עד כמה צריך לדון לזכות א'. אפילו בדברים שנפשו של אדם מחמתן כגול ועריות, ב'. אפילו כשהקפא זכות נראה רחוק, ובמעשה השני היו צריכים לדון שני ענינים, א'.

כוונת הגמ' לבאר כך, דהרי תחילה כתיב וירא וירץ לקראתם, ואחר כך אל נא וגו', אלא כוונת הגמ' ללמוד זאת מעצם המעשה, כיון שראינו שהלך מהקב"ה כדי להכניס את האורחים, והמתין לו עד אחר כל המעשה עד שאמר לו זעקת סדום וגו', ע"כ שגדולה הכנסת אורחים וכו'. [צריך עיון דמלשון הגמ' דמשמע שדרשו כן ממה שאמר וכו' (י.ר.).]

(ח) **גמ', שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, לב"ו אין קטן יכול לומר לגדול המתן, ועדיין צ"ב מאי טעמא מותר ולא הווי ק"ו מבני אדם דהווי פחיתות כבוד, ופירש המהרש"א,** כיון דהקב"ה מלוא כל הארץ כבודו, גם אם אינו מסלק שכירתו עד שאברהם אבינו יחזור אין בכך שום פחיתות כבוד, דהוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, ודוקא אצל בני אדם מה שהגדול צריך להתעכב במקום עבור הקטן, הוי פחיתות כבוד.

(ט) **גמ', והשכמת בית המדרש והמגדל בנוי לת"ת, היעב"ץ** פירש דהשכמת ביהמ"ד היינו שמשכים לביהמ"ד כדי לשמש אחרים, לעזור להם ללמוד תורה, אף שבעצמו אינו לומד, וכעין המגדל בנוי לת"ת, נודבריו מוכחים, דאי לא הכי צריך עיון דלמתניתין דפאה שהובאה להלן ת"ת כנגד כולן כולל הכנסת אורחין שהוא בכלל גמ"ח, כמבואר בגמ' ע"ב, אם כןאיך שייך לומר דגדולה הכנסת אורחים יותר מהשכמת ביהמ"ד, הא ת"ת עדיף, אבל לפירושו שפיר דהא לא איירי בעצם לימוד תורה, גם ממנהגנו מוכח כדבריו, דלאחר ברכות התורה, נהגו לצרף את המשנה דפאה, עם דברי ר' יוחנן הנזכרים כאן, ומזכירים השכמת ביהמ"ד, ומסיימים ות"ת כנגד כולם, הרי דהשכמת ביהמ"ד אינו ת"ת וחשיבותו פחותה. (ומקור המנהג שמוסיפים גם הכנסת כלה ולוית המת שאינם מוזכרים במשנה ובדברי ר"י, ומאידך אפיקו את הדין לכף זכות, והמגדל בנוי לת"ת שאמר ר"י, עיין שו"ת מהרש"ל סס"ד ושו"ת מהר"ם שיק או"ח ס"ב) (י.ר.).

(י) **גמ', ות"ת כנגד כולם, מסוגיין משמע דת"ת שקול כנגד כל המצוות שבין אדם לחבירו, ואפילו כנגד הקבלת פני השכינה,** מק"ו מהכנסת אורחים, ולמנהגנו שעיון תפילה נכנס לברייתא, אף כנגד תפילה, וכדלעיל י. דתורה חיי עולם ותפילה חיי שעה, ובאדר"נ פמ"א איתא, דגם ביקור חולים חשיב לגבי ת"ת כחיי שעה. ובירושלמי ריש פאה מפורש דת"ת שקול כנגד כל המצוות, כדכתיב וכל חפצין לא ישוו בה, אפילו כל חפצי שמים, ואולם **בשו"ע הגר"ז** (פ"ד מת"ת ה"ו) חידש, דהא דת"ת גדול מכל המצוות, דווקא מצות ידיעת התורה, אבל מי שכבר יודע כל התורה ומתעסק בה למצוות ת"ת, בכהאי גוונא דביקות בה' גדולה יותר והוכיח כן מהחסידים הראשונים ששהו בתפילה ט' שעות ביום, והיינו כיון שידעו את כל התורה לא חששו שישכחוה דכיון שחסידים הן תורתן משתמרת, ברם **מהחתם סופר לעיל** (ל: ד"ה

יט) רש"י כל היכא דאמרין מעשה בחסיד אחד או ריב"ב או ריב"א. בברכת הזבח (תמורה טו): הביא בשם הגר"י מקרקא שכוונת רש"י ליישב דהא קיי"ל כריב"ב דבעל קרי מותר בד"ת, ומאי טעמא הוצרך לטבול, ותירץ דמעשה בחסיד יכול להיות ריב"א, ואיהו ס"ל דבעל קרי טעון טבילה לדברי תורה, ורש"ש כתב דעדיין קשה על מעשה דר' יהושע שטבל מחמת הצינורא, אף דקיי"ל דאפילו זבין עצמן מותרין בד"ת וכ"ש צינורא דנכרים שאינם כזבים אלא מדבריהם. נוי"ל דע"כ מוכח שנהג כן ממדת חסידות בעלמא, וממילא י"ל כן גם במעשה בחסיד (י.ר.).].

כ) גמ', דאי בעי מפקר ליה לנכסיה. בשו"ת עבודת הגרשוני סס"י כ"ד הוכיח מכאן דמותר להפקיר בשבת ומותר לזכות מן ההפקר בשבת, ועיין בשו"ת רבי עקיבא איגר קמא, סימן קעד, שהוכיח דמותר לזכות מן ההפקר בשבת, אלא שהביא מכמה ראשונים שאסור להפקיר בשבת, וע"ע בשער המלך פ"ח מלולב ה"ב שהביא דבריטב"א (החדשים) לעיל (קכ: עיין שם אות קא) מפורש דאסור להפקיר בשבת כיון שנראה כמקנה קנין בשבת, והקשה מגמ' דידן, וכתב דאולי יש לחלק דדווקא כשכוונתו שיזכו בו אחרים אסור הריטב"א (החדשים), כגון שאומר לאחרים בואו והצילו לכם שבוה איירי, דודאי נראה כמקנה קנין בשבת, מה שאין כן בסוגיין דאדרבה טפי ניחא ליה שלא יזכו בו, וכל מגמתו כדי שיוכל לאכול הדמאי דבזה מותר. ועיין גם בקהילות יעקב (ביצה סימן כ') שכתב כעין חילוק השעה"מ.

כא) גמ', שנתן את הקרן ולא נתן את החומש, הקשה הרש"ש, הא בב"מ (נד.) נחלקו אי מותר לאכול את המעשר שני כל זמן שלא נתן את החומש, ורבי הכריע דבשבת מותר לאכול, ולכאורה צ"ל דגמ' דידן ע"כ ס"ל דמותר לאוכלו לכה"פ בשבת, דאם לא כן כיון שאסור לאוכלו מדרבנן יהא מוקצה, ואולם הרמב"ם (פ"ה ממעשר שני הי"ב) פסק דאסור לאוכלו אפילו בשבת, ואף על פי כן פסק בפ"כ משבת הי"ט כסוגיין דאינו מוקצה, ובדרך אמונה (פ"ה ממעשר שני הי"ב בבב"א) ד"ה הפודה) דן דאולי רק לבעלים אסור לאוכלו קודם שיתן את החומש, ולא לשאר בני אדם, עוד כתב לתרץ, דכיון דאיסורו קיל אינו עושה אותו למוקצה, וכעין שכתב רש"י ביצה (לא:): ד"ה נוטל, דאיסור דרבנן הבא ממקום אחר אינו עושה מוקצה, ובזה נתישבה נמי הגמ' דלעיל לעינן דמאי, דמה מהני שיכול להפקירו סוף סוף עתה עדיין לא הפקירו, וק"ו לשיטות שאסור להפקיר בשבת. (עיין באות הקודמת).

דף קכח ע"א

כב) גמ', הקדש וכו' קרקע וכו' ונתן הכסף וכו', ובתוס' ד"ה ונתן, אין הפסוק כן אלא ויסף כסף ערכך וקם לו וכו', וברע"ב אמתיניתין כתב דממעטינן קרקע מדכתיב ונתן את הערכך דבר הניתן מיד

מה שהשכיבה למרגלותו, ב'. מה שירד וטבל, ובמעשה השלישי היו צריכים לדון ג' ענינים, שנכנס למקום סתר, וחלץ תפיליו, וטבל.

טו) גמ', מעשה באדם שירד מגליל עליון, בשאלתות (שאלתא מ) הגירסא מעשה ברבי עקיבא בן יוסף שהיה מושכר אצל רבי אליעזר בן הורקנוס, וכתב ע"ז בארחות יושר (להגר"ח קנייבסקי) פ"ד, דנראה דהיינו כשהיה עוד עם הארץ וכבר היה לו או אשה ובנים כדמשמע באדר"פ פ"ו. ועיין בקונטרס בית צדיק להרד"ל בריש ספר פרקי דר"א (ו) שהאר"ך בזה, [ועיי"ש שאולי נתגלגל נפש הורקנוס אביו של ר"א בבנו, ולכן לא למד תורה עד שהדירו מנכסיו, ור"א תיקן בזה את חטא אביו שהדיר אותו על כך שלמד תורה כמסופר בפרקי דר"א פ"א] ועיין שם שהביא דבספר קהלות יעקב כאן הקשה, ממה נפשך איך התירו לר"א את נדרו הא אין שאלה בהקדש, ולדעת ר"א אם החרים כל נכסיו אין מוחרמין, ואם כן אין צריך התרה כלל.

טז) גמ', נטל בעה"ב שכרו בידו ועמו משוי ג' חמורים של מאכל ומשתה ומיני מגדים, בארחות יושר (להגר"ח קנייבסקי) (פ"ד) כתב דצריך עיון מאי טעמא אין בזה משום ריבית, דלא משמע שזה היה בכלל שכרו, וי"ל על פי מה שכתב החינוך מצוה תפ"ב, דיש דין הענקה גם בכהאי גוונא, אם כן בלאו הכי היה נותן לו, אמנם היעב"ץ כתב, דפשוט שהביא את כל המשוי הזה כדורון על כך שהשהה לו שכרו, שמע מינה דכהאי גוונא לית בה משום אגר נטר. [והנה נחלקו הראשונים (ב"מ עג: והובא בשו"ע י"ד ק"ס ס"ו ובנו"כ) אי רבנן אסרו ריבית מאוחרת רק כשפירש להדיא שהוא משום ריבית, או אפילו בסתמא, ולראשונים דמותר בסתמא אפילו כשהתכוין לשם ריבית (עיין הגאון רבי עקיבא איגר שם) אתי שפיר, ונראה דכאן אף לשאר ראשונים אינו ריבית כיון שכל ההלוואה היתה בעל כורחו. (י.ר.).]

יז) גמ', ונעל הדלת בפניהן, בארחות יושר (להגר"ח קנייבסקי) (פ"ד) כתב דנעל בלי מפתח, דאם לאו הכי יוכח מכאן שיחוד מותר במקום פיקוח נפש, וכבר דנו בזה האחרונים, אמנם בפשוטו י"ל שהיו עמה בתוך ביתה עבדים או בני בית, והיעב"ץ לא ניחא ליה בהא, וכתב דשמע מינה דבכהאי גוונא שמייחד משום עסק מלכות לא גזרו רבנן יחוד. (ומשום איסור יחוד עם עכו"ם מחשש שפיכות דמים כתב דצ"ל דבמטרוניתא לא חששו), והרא"מ הורוויץ כתב דהאי מעשה היה קודם גזירת י"ח דבר, שגזרו יחוד על בנותיהן.

יח) גמ', בשעה שירדתי וטבלתי במה חשדתי. בספר הל' הגר"א ומנהגיו (צ) הביא בשם ספר אור חדש, להוכיח מכאן שאין שום ענין לטהורים לטבול כל בוקר ואפילו משום מדת חסידות, דאי לאו הכי למה יחשדוהו, הא אפשר שהוא טהור ואף על פי כן הלך לטבול.

איסור טוחן. ותוס' שם ד"ה האי, ס"ל דדוקא סילקא אסור, וכן דעת הרא"ש שם (סימן ה') דבאוכלין לא שייך טחינה, וכן כתב הרמב"ם (פכ"א הי"ח ופ"ז ה"ה) דדוקא על מנת לבשלו אסור, והני ראשונים צ"ב איך יבארו דין זה, וכן צ"ב לשיטת הרשב"א (שו"ת ח"ד סימן עה)) דלאלתר שרי, הא הכא משמע דאסור. ובתוס' רי"ד ביאר דהכא חמיר טפי דקשה כעצים ונראה כמתקנו, והבית יוסף (סימן שכ"א י"ב) רצה להוכיח מרש"י שהשווה הדינים, דפריס סילקא נמי מותר ביד, ודחה דאפשר דאיסורא דרבנן מיהא איכא אפילו ביד, וצ"ע אמאי הכא קיל טפי דמותר לגמרי ואפשר דכאן הוא מיד והוי דרך אכילה.

כח) גמ', ומולל ואוכל וכו'. הקשו הראשונים הא בביצה (י"ב:) אמרה הגמרא דביו"ט מותר למלול אבל לא בשבת, והכא שרי בשבת, והרי"ף והמלחמות כאן פירש דביו"ט מותר אף בלא שינוי, ובכהאי גוונא בשבת אסור, והא דאמרה הגמרא שם (יג:) דבעינן שינוי היינו בשבת. ורש"י ותוס' שם (י"ג:) כתבו, דאף ביו"ט בעינן שנוי, והבעל המאור כאן כתב, דהתם מיירי בתבואה וקטנית וחרדל דחמיר טפי, (וביאר המאירי בביצה יב: כוונתו דהם אוכלי אדם שאין ראויין בלא מלילה), ומכל מקום ביו"ט התירו על ידי שינוי, והרשב"א פירש דהא דשרי הכא מלילות היינו דוקא לרכך ולא לפרק הזרע. ובביאור הגר"א (שי"ט ס"ו) פירש דדעת תוס' כהרשב"א,

כט) גמ', וחכמים אומרים מולל בראשי אצבעותיו. בביצה (יג:) הנ"ל פליגי, אביי משמיה דרב יוסף אמר מולל חדא אחדא, ופירש רש"י בין גודל לאצבע, רב אויאי משמיה דרב יוסף חדא אתרת, לרבא, אפילו חדא אכולהו, ופסק הרי"ף כאן כרבא דחכמים קיימי כוותיה.

ל) גמ', שם. והא דאסור למלול כדרכו, פירש"י בביצה (י"ב:) ד"ה מוללין, דהוה דש כלאחר יד, והרמב"ם (פכ"א הי"ד) כתב כדי שלא יראה כדש, ובשער הציון (שי"ט סקי"א) כתב דנחלקו הראשונים אי מדאורייתא או מדרבנן.

לא) גמ', בשר תפל וכו', כן הוא גירסת רש"י. אבל הרשב"א והריטב"א (החדשים) והר"ן כתבו דהגירסא הנכונה בשר תפוח, דהיינו מסריח. דבשר תפל לכולי עלמא שרי דחזי לאומצא. והקשה הרשב"א אמאי אסר רבי יהודה הא ראוי לחיה, ותירץ דפליגי בתפוח מחמת ארס, ורב חסדא אסר משום דאינו משההו לחיה, דירא שיאכלהו כלבו וימות. והר"ן בחידושים ועל הרי"ף תירץ, דאסר משום שאין ראוי לכלב אלא לחיה, והקשה החזון איש (מד, טו.) מה ענין זה לפלוגתא דר"י ור"ש, הא שברי זכוכית דחזי רק לנעמיות משמע דלכולי עלמא שרי, (אי לאו דלא חזי אלא למלכים) נוקשית החזון איש צריכה עיון הרי אפשר לומר דכוונת הר"ן משום שלא רגילים לגדל חיות ואדרבא זה גם הטעם

ליד, וכ"כ הרמב"ם בפירוש המשניות, והתויו"ט העיר דהרע"ב עצמו בברכות הביא הפסוק שהביאו התוס', והרש"ש הקשה איך ממעטינן קרקע מונתן, הא מצינו בהרבה מקומות לשון נתינה גבי קרקע כגון לזרעך אתן את הארץ הזאת.

כג) גמ', נעמיות שכיחי פלין לא שכיחי. בריטב"א (החדשים) הקשה מאי טעמא דתנא דמתניתין דלא שרי בחרדל הא ודאי יונים שכיחי טובא. ותירץ דסבר דכיון דרוביה דחרדל למאכל אדם קאי מקצה ליה מיונים, וכ"כ הרשב"א, והרמב"ם (פכ"ו הט"ז) פסק דמותר בחרדל, והר"ן כתב דכן פסק הרי"ף, וביארו הריטב"א (החדשים) והר"ן הטעם דפסקו כברייתא, משום דס"ל דלא פליגי מתניתין וברייתא אהדדי אלא מר כי אתריה ומר כי אתריה, והטור פסק לאסור בחצב, והקשה השלטי גיבורים הא לית מאן דפליג אתנא דברייתא דשרי חצב.

כד) גמ', רשב"ג הא דאמרן, בפשוטו אזיל אר"ש דתוספתא וקאי אנעמיות, ועיין ב"מ קי"ג ע"ב בגמרא דקאי אר"ש דמתניתין ואלוף דחזי לעורבין, ורש"י כתב במתניתין דעורבין מגדלין עשירים לגדולה, ובב"מ פירש וישראל בני מלכים ויש להם לגדל עורבין לנוי ולשחוק.

כה) גמ', אלא ראוי ה"נ ראוי, מסקנא דגמרא משמע דלא כאמימר אלא מספיק בראוי לו, וכ"כ הר"ן דמותר לטלטל מה שראוי לבהמה חיה ועוף המצויים אצל בני אדם, וכן כתב הרשב"א לעיל קכ"ז ע"ב ד"ה דמאי דהוכיח מכאן דדי בראוי לו, ולכך לא בעינן בדמאי להא דאי בעי מפקר נכסיה, ודי בראוי לבהמה, וברש"י אמתניתין ד"ה ומפנין משמע דדי בהא דחזי לבהמת כהן. ועיין דרכי משה (סימן ש"ח ס"ק י') שהביא דיש חולקים וס"ל דבעינן שיהיה לו בהמה, והוכיח דו סברת הטור שכתב גבי לוף דבעינן שיהי' לו עורבים, ועיין בביאור הלכה, ד"ה ב"י שכתב על מה דברי הרמ"א (סעיף כח') דהא דמותר לטלטל עצמות שנתפרקו מן הבשר מע"ש אם ראויים לכלבים דהא כלבים מצויים שהוא שיטת הבי"ד לא כהר"ן, דכ"ז הוא לפי מה שביאר דעת הר"ן בדרכי משה, אבל לפי מה שכתב הבי"ח והגר"א גם הר"ן מודה בזה, וכ"כ המאמר מרדכי, וכתב עוד דמה שכתב בדרכי משה דרבים חולקים על סברא זו שכתב הר"ן לדעת הרי"ף והרמב"ם דכל שהוא מאכל חיה ועוף המצויים אף שאין לו מותר ע"ש לא מצא מי שיחלוק בזה וגם בשולחן ערוך לא הגיה הרמ"א כלום אדעת המחבר.

כו) גמ', אם התקינן למאכל בהמה וכו' ופירש רש"י הזמין, הקשה הרשב"א למה לי הכנה, כיון דראויין לבהמה ומאי שנא משברי זכוכית דמטלטלין בלא הכנה, ותירץ דשאני הני דסתמן להסקה קיימי.

כז) גמ', וקוטם ביד ואוכל ובלבד וכו'. רש"י ד"ה שלא, השווה זאת להא דפריס סילקא לעיל (ע"ד:) ולשיטתו שם דאף באוכלין יש

מדפי הרייף ד"ה טעמא). וכן כתב ברבינו חננאל כאן. ובחזון איש (סימן מ"ד סקט"ז) הקשה לדבריהם מאי אקשינן לרב חסדא מבר אוזא הא אף לר"ש קשיא דהרי ראוי לאדם למוצאי שבת. ובביאור הלכה (סימן ש"ח סעיף ל"א) משמע, דהבין דהבר אוזא הי' תפוח דהיינו מסריח עיי"ש.

לז' תוס' בסו"ד, מפני שהוא מאכל לחיה. פירש המהרש"א דכונתם כמו שכתבו בע"ב (ד"ה בשר), דכל ישראל בני מלכים, ולכך מצניעים לחיה דבר הראוי לאדם, והטעם שלחיה מצניעים ולא לכלבים פירש הרש"ש לקמן (קנ"ו:): דאין אדם חס על הכלבים עיי"ש. והקשה המהרש"א דאם כן מה קשה לרב הונא אמאי מתיר, הא רב סובר כר' יהודה, ונימא דרב הונא נמי ס"ל הכי, אלא שהתיר בבשר תפל משום שראוי לחי'. ותיירך דכל זה דווקא למ"ד ישראל בני מלכים הם ולא קיי"ל כן, והוסיף הקרני ראם דרב גופיה לעיל (קיא:): לא ס"ל כהאי מ"ד.

דף קכח ע"ב

לח) רש"י ד"ה בשר תפוח, מסריח. הדרישה (סימן ש"ח סעיף ל"א) הקשה סתירת דברי רש"י דבע"א כתב דתפל ותפוח היא היא, והחתם סופר תירץ דהתם פירש אליבא דההוה אמינא, דסברה הגמרא דתפל ותפוח היינו הר, אבל במסקנה שסברה דאף בשר בהמה חזי לאומצא, הרי דפליגי דוקא בתפוח דהיינו מסריח. ובריטב"א (החדשים) כתב דהאי ברייתא הכריחיתו לרש"י לגרוס למעלה בשר תפוח, ונראה דכונתו על מה שכתב שם דמאן דגריס תפוח.

לט) מתניתין. כופין את הסל לפני האפרוחין. בגמרא גבי בהמה שנפלה לאמת המים ומניח שם כרים וכסתות כדי להעלותה, הקשה הא הוה ביטול כלי מהיכנו. וכתב הרשב"א דגבי אפרוחין אוקמה הגמרא לעיל (מג). אפילו למ"ד אין מבטלין, וטעמא דבבהמה חיישינן שמא לא תעלה, ודלמא מבטל, אבל אפרוחין אינם על הסל אלא לפי שעה, ויכול להפריחן, וכ"כ התוס' לעיל (י"ג.). ד"ה בעודן עליו, והרמב"ם (פכ"ה הל' כו) והר"ן כתבו הטעם, דבכרים וכסתות כיון ששרויין במים לא יכול להשתמש בהן. וכתב הב"ח (ש"ה ס"ו) נפקא מינה בין הטעמים דלרשב"א אף בספק ביטול כלי מהיכנו אסור, אבל להרמב"ם מותר. והמגן אברהם (שה), יא) כתב דלטעמא דהרמב"ם מותר להניח בבור בגדים שראויין להשתמש בהם אף ששרויין במים.

מ) גמ', והא קמבטל כלי מהיכנו. פירש"י דדומה לסותר בנין מדרבנן, וברש"י לעיל (מ"ב:): ד"ה כלי פירש הטעם דהוי קבוע לו מקום ומחברו בטיט. והריטב"א (החדשים) לעיל (מג). פירש טעם האיסור משום כבוד שבת, שאוסר דברים שהיו מותרים. ועיי"ש בפני יהושע.

בנעמיות ומשום הכי מקצה אותו]. והיד דוד (מהדר"ב) הקשה על זה דאם כן מה הקשתה הגמרא על רב חסדא מבר אוזא, הא חזי לכלב. והרשב"א פירש עוד בשם הרב אבא מרי בר יוסף, דפלוגתתם בנתפח בשבת, דבכניסת שבת היה ראוי לאדם. ובריטב"א (החדשים) פירש דבשר תפוח ראוי בשעת הדחק לאדם, וכן פירש גם לגירסת רש"י, ואם כן אפשר לומר דפליגי אי מקצהו או לא.

לב) גמ', במוקצה לאכילה סבר לה כר"י וכו'. פירש החתם סופר דרב ס"ל בעיקר הדין כר"ש, ומשום חומרא אסר באכילה. והתוס' לעיל (י"ט:): בד"ה הני הקשה דבגמרא שם משמע דאסר רב לגמרי, ותיירך דהתם מיירי במוקצה מחמת מיאוס או מחמת איסור דחמיר טפי, והרשב"א, והרמב"ן, והריטב"א (החדשים) בשם ר"ת ביארו הגמרא, דבדבר שאין ראוי לאכילה ס"ל כר"י, אבל בדבר הראוי לאכילה ס"ל כר"ש, דבדודאי הקצהו מאכילה, ולא מטלטול, ור"ת הוכיח זאת ממה שאמרה הגמרא פעמיים מוקצה, דלרש"י היתה יכולה לומר במוקצה לענין אכילה וכו' ולענין טלטול וכו'. והריטב"א [הנ"ל] הוסיף, דדמי לההיא דסוכה (ל"ז:): דאתרוג כיון דלאכילה קאי כי אקצייה (היינו למצותו) מאכילה אקצייה.

לג) גמ', שאני בר אוזא דחזי לאומצא. רש"י דגרס לעיל בשר טפל בעינן למימר דדוקא בר אוזא (חזי לאומצא ולא בשר בהמה, והרשב"א, הריטב"א (החדשים) והר"ן ס"ל דבשר נמי חזי לאומצא והוכיחו מכמה גמרות עיי"ש, והט"ז (סימן ש"ח ס"ק כ') כתב, דלרש"י נמי חזי לאומצא ומכל מקום אסר רב חסדא, משום דס"ל כר"י ולר"י לא די בחזי לאומצא, דמכל מקום לא ראוי כל כך כבר אוזא, והלכך אין דעתייהו דאינשי עליהו.

לד) גמ', דג תפל אסור לטלטלו. פירש"י דאין דעתיה למישידייה לכלבים, והקשה התוס' הא האי ברייתא כר"ש, ואם כן אמאי אסר דג תפל, ותיירך עיי"ש, ופירש הב"ח (שח, ל"א), דרש"י סבירא ליה כתירוץ ב' דתוס', והדרישה שם כתב דהוא דוחק, ומשמע מדבריו שפירש דברי רש"י כתירוץ קמא דתוס', (ועיין בהגהות ר"ש מדעסוי).

לה) תוס' ד"ה דחזי, מכאן ראוי וכו', החתם סופר הקשה להרמב"ם (פ"ו ממאכלות אסורות הי"ב) דאף לאומצא בעי מליחה, היכי אמרינן לאומצא. ותיירך דתפל היינו שעתה אינו מלוח, ומלוח היינו שעתה הוא מלוח, אבל בשניהם מיירי שכבר נמלח.

לו) תוס' ד"ה דג, א"נ כרבי יהודה וכו' דכל מידי דחזי לאיניש וכו'. נראה דס"ל דלר"ש דבר הראוי לכלבים עתה מותר, אף על פי שיהי' ראוי לאדם מותר, והקשה החזון איש (סימן מ"ד ס"ק ט"ו) מאי שנא מחבילי קש דאסור אף דראוי עתה לבהמה. ואמנם הרשב"א פליג אתוס', וכתב דדג תפל לכולי עלמא אסור משום דראוי לאדם, דהיינו אף לר"ש, וכן כתב הבעל המאור (דף נ"ט ע"ב

סקע"א).

מה) **גמ'**, מדדין בהמה חיה ועוף בחצר, הקשה הר"ן (נא: מדפי הרי"ף) היאך מדדין בהמה כלל ואפילו בחצר הא כל מידי דלא חזי לטלטול, כשם שאין מטלטלין את כולו, כך אין מטלטלין מקצתו, כדמוכח בפרק שואל גבי מת, דתנן ובלבד שלא יזוז אחד מאבריו, ופירש דהכא משום צער בעלי חיים נגעו בה, ודוקא כשצריכין לכך אבל בשאין צריכין לא. ע"כ. (וכ"פ בשולחן ערוך שח סעיף מ).

מו) **גמ'**, והאשה מדדה את בנה ברשות הרבים. הקשה הר"ן (שם) דבמתניתין קתני אהדדי (עגלים וסייחין, ובן) ומשמע דדינם שוה, ותירץ דכי גזרינן ברשות הרבים, דוקא בקטנים שבהם דמתוך שהם קשים להנהיגן, אי שרית להו אתי לטלטלינהו, אבל בגדולים שהן נוחין לילך ברגליהן לא, וכן משמע **בבעל המאור** (דף נט מדפי הרי"ף). ועיין בבית יוסף (ש"ח סעיף מ') שכתב דהטור והרמב"ם לא נחלקו בזה. והתוס' יו"ט אמתניתין הקשה דלפי מה דאיתא בברייתא דאווחין ושאר עופות מדדין, מאי טעמא לא חילקה זאת המשנה וחילקה בין תרנגולין לעגלין וסייחין, ותירץ על פי הר"ן, דמתניתין ברשות הרבים מיירי מכח סיפא דמדדה את בנה, דמפרשינן בגמרא ברשות הרבים ומינה דעגלים וסייחים נמי אפילו ברשות הרבים, ולהכי תני עגלים וסייחים ולא שאר עופות לאשמעינן דדוקא בגדולים שרינן ברשות הרבים, והרש"ש דחה דבריו דעדיין קשה שהמשנה תחלק בין עופות גדולים וקטנים, וע"כ תירץ דבעופות יש תרנגולת דאין מדדין הלכך לא תני להו.

מז) **גמ'**, תני חדא וכו' אבל לא ברשות הרבים. בטור (ש"ח סעיף מ') כתב דבכרמלית נמי אסור, והקשה הבית יוסף הא קיימא לן כרבא דאמר בפרק בתרא דעירובין, דלא גזרינן כרמלית אטו רשות הרבים במידי דלא מיתסר ברשות הרבים אלא משום גזירה, והכא נמי איסורו משום גזירה שמא יגביהנו, והפרישה תירץ דהכא אם נתיר בכרמלית, בודאי ידדה גם ברשות הרבים, דדרכם לצאת אחריהם ובשעת רדיפה לא ישגיחו וידדום גם ברשות הרבים, וכתב הבית יוסף דמקור הטור מהא דכתבה הברייתא מדדין וכו' **בחצר** ומשמע דוקא בחצר ומה שכתבה בסיפא אבל לא ברשות הרבים, הכונה לכרמלית דכרמלית לגבי חצר רשות הרבים קרי לה, והפרישה לפי מה שפירש, כתב דהסיפא באה לפרש הטעם דגזרו משום רשות הרבים. ורבי עקיבא איגר (כאן) כתב הטעם דכתבה מתניתין אבל לא ברשות הרבים לאשמעינן דבאשה את בנה אפילו ברשות הרבים שרי.

מח) שם. והאשה מדדה את בנה אפילו ברשות הרבים. במתניתין אמר ר' יהודה לגרור אסור, ופירש רש"י מפני שנושאתו, והר"ן העתיק דבריו כאן. וכתב המגן אברהם (שח, עא) דמשמע דסבירא ליה דהוה כמי שנושאו ואם כן אפילו בכרמלית אסור, וביאר רבי עקיבא איגר דכונתו דלא הווי גזירה לגזירה (עיין אות קודמת) דהא

מא) **גמ'**, ואי לא מביא כרים וכסתות וכו'. במשנה ברורה (ש"ה ס"ק ע') הביא מהמגן אברהם ועוד, דדייקו מהרמב"ם, דכתב (פכ"ה הל' כ"ו) דהתירו לבטל כלי מהיכנו משום צער בעלי חיים, ולא התירו איסור מוקצה מהאי טעמא, וטעמא משום דאין לדמות גזירות חכמים אלו לאלו, והביא מאליהו רבא, דיש פוסקים שחולקים ומתירים, ועל ידי גוי לכולי עלמא מותר להעלותה בידים, ועדיף מהנחת כרים וכסתות,

מב) **גמ'**, צער בעלי חיים וכו' ואתי דאורייתא ודחי דרבנן. ברא"ש (סוף סימן ג') כתב דמכאן התיר רבינו מאיר לומר לנכרי שיחלוב בהמתו בשבת, דאתי צער בעלי חיים דאורייתא שמצטערת מרוב חלב שבדדיה, ודחי איסור אמירה לנכרי דרבנן, והרא"ש בפ' אלו מציאות (סימן כ"ט) כתב, שיקח הנכרי החלב לעצמו. ובמשנה ברורה (ס"ק ע"א) הביא עוד בשם תשובת רמ"א (ע"ט) דמתיר להמרות האוזות שהורגלו לאכול בהמראה, משום צער בעלי חיים אף דבעלמא אסרינן (כדאיתא בסימן שכ"ד ס"ט).

מג) **גמ'**, משום דמקפאי נפשה. פירש"י מגבהת עצמה מן הארץ ומשום טלטול מוקצה, אבל הרמב"ם (פכ"ה הכ"ו) פירש שהיא נשמטת מן היד ונמצא אגפיה נתלשין, והראב"ד שם פירש כרש"י, והמגן אברהם (ש"ח, ס"ט) כתב, דהיה קשה להראב"ד, הא הוי אינו מתכוין, וצ"ע ליישב דעת הרמב"ם. ובאליהו רבא כתב דלהרמב"ם הוי פסיק רישא, והחתם סופר פירש דאין כונתו משום תלישת נוצה, אלא דאגפיה נתלשין ומטלטלין והווי מוקצה, וכתב דהרמב"ם סבירא ליה דאי מגבהת נפשה, אין כאן טלטול משום דחי נושא את עצמו, ולא שייך לומר דמשרבטה נפשה דהרי מגבהת עצמה, עוד כתב עוד דנראה דלהרמב"ם היה הגירסא בגמרא דמפקא נפשה. והמגדל עוז כתב דלהרמב"ם ניחא טפי, דדמי לדברי אביי בסוף הגמרא האי מאן דשחית וכו'.

מד) רש"י ד"ה דמקפאי, והאשה מדדה את בנה אפילו ברשות הרבים וכו'. התוס' לעיל (צ"ד). ד"ה אבל, הקשו על פירש"י דבריש נוטל אמרינן דנשיאת תינוק תליא בפלוגתא דר"נ ורבנן, אם כן לרבנן אסור כבע"ח, ותירץ (לפי הגהת מהרש"ל) דההיא דפרק נוטל, שמא איירי בתינוק בן יומו, ובתוס' לקמן (ק"ל): ד"ה רבי דבתינוק בן ח' ימים אמרינן חי נושא את עצמו לכולי עלמא, והקשה רבי עקיבא איגר כאן, מינה ליה לחלק בין קטן בן יומו, לקטן בן ח' ימים, והרמב"ן (ועוד ראשונים) לקמן (קמ"א): הסכימו לדעת רש"י דבקטן שנוטל אחת ומניח אחת, אמרינן ביה חי נושא את עצמו לכולי עלמא, אבל הבעל המאור שם (נ"ט ע"א מדפי הרי"ף) פליג וסבירא ליה דבתינוק לא אמרו חי נושא את עצמו, וטעמא שהקילו כאן לדדות הקטן ברשות הרבים, משום קל הוא שהקילו חכמים משום צערא דינוקא, ורבי עקיבא איגר כאן כתב, דדעת התוס' הנ"ל כהבעל המאור, וכן כתב המגן אברהם (ש"ח,

הדרגת היוזמי

מסכת שבת דף קכח

כח שבט התשע"ג

אותה ביו"ט, וכרש"י.

(גב) **גמ'**, ונופח לו בחוטמו, בירושלמי פירש דהיינו על ידי יין.

(נג) **גמ'**, מכרי תני ליה מיילדין וכו'. מכאן הוכיח הרשב"א במתניתין דבריו דמיילדין הווי דאורייתא, דאי לאו הכי מה הקשתה הגמרא, הא ודאי איצטריך שמחללין אפילו בדאורייתא, ובתוס' יו"ט במתניתין הקשה קושית הרשב"א והוכיח כהרי"ף ורמב"ם דתחומין די"ב מיל הוה דאורייתא, ואם כן קורין לחכמה כבר הוה דאורייתא בגוונא דרחוקה י"ב מיל. והקרבן נתנאל (סימן ד אות צ) **ורבי עקיבא איגר** (על המשניות אות קנה) דחו ראיתו עפ"י הרשב"א הנ"ל. ועיין חתם סופר דלמה שכתב רש"י במתניתין דס"ל דמיילדין לאו דאורייתא, לא קשה קושית הרשב"א, דרש"י נמי ס"ל בחגיגה י"ז ע"ב דתחומין דאורייתא.

(נד) **גמ'**, מילדין את האשה. כתב הרמב"ן ביומא (פ"ב:) דמחללין שבת משום סכנת עובר, וכתב הרא"ש דאין נפקא מינה בזה, דבין כך מחללין משום סכנת האם שאם תפיל תסתכן.

(נה) **גמ'**, אם היתה צריכה לנר, המשנה ברורה (סימן ש"ל ס"ק ג') הביא מהתוס' ישנים ביומא (פג. ד"ה חולה) דלאו דוקא צריכה אלא אפילו בסתמא מדליקין, וכתב שם בניאור הלכה דכן הוא גם דעת הב"ח, אבל מדברי הרמב"ן והר"ן משמע דדוקא בצריכה, ומדברי הרמב"ם (פ"ב הי"א) משמע דחילק בין חולה שיש בו סכנה, וכן גבי יולדת אחר פתיחת הקבר, דעושין אף בסתמא, והכא מיירי קודם פתיחת הקבר ואך שצועקת מחבליה ולכך דוקא בצריכה.

(נו) **תוס'** ד"ה קמ"ל, שיותר יכולה וכו'. אבל ברמב"ן (החדש), הביאו מתורת האדם) כתב דאף בחולה מחללין שבתא משום יתובי דעתא.

(נז) **גמ'**, מביאה לה שמן ביד. הרמב"ן הוכיח מכאן לכל פיקוח נפש, דכל מה שאפשר לשנות משנינן. אבל המגיד משנה (פ"ב הי"א) דייק מלשון הרמב"ם דאין צריך לשנות, דבהלכה ב' כתב דלחולה שיש בו סכנה השבת כחול לכל דברים, ולא הזכיר דבעינן שינוי, שהזכירו בחיה בחיה בלבד, ופירש הטעם, דיולדת כאבה וחבליה הם כדבר טבעי לה ואין אחת מאלף מתה מחמת לידה. והחתן סופר (סימן לד ד"ה ובפרט) ביאר דהרמב"ם, דלא בעי שנוי ס"ל דשבת הותרה אצל פיקוח נפש, והרמב"ן ס"ל דדחוייה אצל פיקוח נפש, ומשום הכי בעי שינוי. והעמק ברכה (יום הכיפורים אות ג') כתב דאפשר דגם להרמב"ן הותרה אצל פיקוח נפש, ומכל מקום צריך שינוי, דכיון דאפשר בשינוי שוב לא נצרך לחלל על ידי מלאכה, עוד כתבו הרמב"ן והריטב"א והר"ן דהא דבעי לעשות בשנוי היינו דווקא שהשינוי אינו מעכב.

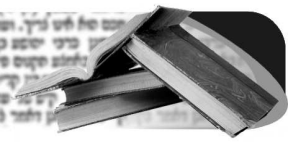
(נח) **גמ'**, רבה ורב יוסף דאמרי תרוויהו וכו'. הקשה הרשב"א דאם כן מאי טעמא עדיף להביא ביד דאמרינן בבבלייתא דתביא ביד, ותירץ בחידושי הר"ן דאתי למיחלף במידי דבר סחיטה. ובשיטה

חי נושא את עצמו, ואף ברשות הרבים אינו אסור אלא מדרבנן, מכל מקום לא מיקרי גזירה, אלא איסור דרבנן, עוד הוסיף המגן אברהם דבקטן כל כך שצריך לגוררו, דעת כל הראשונים (בדף קמ"א ע"ב) דחייב חטאת, ואף בנוטל אחת ומניח אחת דעת תוס' ובעל המאור דחייב חטאת, ואם כן בכרמלית נמי אסור. ורבי עקיבא איגר הכריע, דבקטן הגורר דלכולי עלמא חייב חטאת ברשות הרבים יש לאסור אף בכרמלית, אבל בנוטל אחת ומניח אחת דדעת רוב הפוסקים דאין חייב חטאת ברשות הרבים, יש להתיר בכרמלית, והביאור הלכה (ש"ח סמ"א ד"ה שלא) פקפק בדברי המגן אברהם, וכתב דדעת הר"ן דהדין במשנה שלא תגררהו אינו מפני שנושאתו, אלא דאיירי בקטן שאינו יכול לילך בעצמו כלל, שאז חייב בנושאו, ולכך אסרו גרירה כדי שלא יבא לישאנו על כתיפו, וכתב דלפי זה לדעת בית יוסף דשרי לדדות עגלים בכרמלית, הכא נמי דמותר לגרור בכרמלית, וכ"ש דאין להחמיר במי שיכול לילך בעצמו וע"ש באורך.

(מט) **רש"י** ד"ה אשה, והוא מניע רגליו. הרש"ש על ד"ה מדדים, העיר דשם כתב דמנענע לו ברגליו, והכא כתב דהוא (עצמו) מניע ברגליו.

(נ) **מתניתין**, אין מילדין את הבהמה ביו"ט. פירש"י משום דאיכא טירחא יתירה, ומוכח דס"ל כשיטת תוס' במסכת עבודה זרה (כ"ו.). ד"ה סבר, דביושבת על המשבר שכבר נעקר לצאת, או בכלו לו חדשיו (הם ב' תירוצים בתוס' שם) תו לא מיחייב משום עוקר דבר מגידולו, דהא אמרינן לעיל (ק"ז:) דמדלדל עובר חייב משום עוקר דבר מגידולו, וכן מוכח ברמב"ם (פ"ב הי"ב) דכתב דמילדין בת גר תושב, ואי אסור מדאורייתא א"א להתיר. אבל שיטת הרשב"א כאן דהוי דאורייתא דפליג על התוס' שם, וכתב הבאר אברהם דהרשב"א לשיטתו (ק"ז:) דחויבו משום נוטל נשמה והכא הא עדיין חיותו תלויה באמו, ותוס' לשיטתם דחויבו משום גוזז, לכך בכלו חדשיו או נעקר לצאת תו אין מתגדל מאמו. (ובריטב"א (החדשים) כתב טעם שאסור ליילד מדאורייתא משום מכה בפטיש).

(נא) **מתניתין**, אבל מסעדין. פירש"י, ביו"ט. משמע דבשבת לא, והרא"ש (סימן ד') נסתפק בזה בשם ר"י, ועיין בחתם סופר שביאר ספיקו אי האיסור ליילד הוא דאורייתא ואם כן סיעוד דליכא איסורא דאורייתא שרי אף בשבת, אבל רש"י לשיטתו דס"ל דאסור משום טירחא, אף דסיעוד שרי דאינו טירחא כל כך, מכל מקום בשבת החמירו אף במעט טירחא. והטור (סימן של"ב א') פסק להקל, דאף בשבת מסעדין, והקשה הבית יוסף, איך פסק להקל הא ברא"ש נשאר בספק, ובתחילה כתב הט"ז (של"ב סק"א) דכיון דהאיסור רק מדרבנן הקיל בספיקו, ודחה הדברים דהא מצינו דמחמירין בספק אף דהוי דרבנן, וכתב דהטור לא גרס ברא"ש הספק, ובהג' בן אריה הביא מהתוספתא דגרסינן אבל מסעדין

הדרך היוזמי

מסכת שבת דף קכח - דף קכט

כח שבט - כט שבט התשע"ג

להמתין עד הערב ולא תבוא לידי סכנה, ואין שומעין לה דילמא תונבא הוא דנקיט לה (עירובין ס"ח.), והביא מהשאלות דאפילו רופא אמר אין צריכה אין שומעין לו, אבל איהו פליג וסבר דאם רופא אמר שאין צריכה שומעין לו ולה. **ובדרכי משה** (ש"ל, א') כתב **דמתשובת הרשב"א** משמע כהשאלות.

סג) **גמ', רב הונא בריה דר"י אמר משעה שהדם שותת ויורד. הרי"ף בשם רבואתא** דייק מלשון זה דדם שותת הוא קודם שתשב על המשבר, ואם כן אביי דס"ל משעה שתשב על המשבר מחמיר, ופסקו כאביי להחמיר דבעינן תרוויהו דם שותת וישיבת משבר, והקשה **הרמב"ן** איך פסקו כאביי הא ספק נפשות להקל, והביא **הרמב"ם** כתב דפתיחת הקבר היא משעה שהדם שותת, ופירש הרמב"ן דס"ל כרבואתא דדם שותת קדים, רק שפסק להקל, ודי בדם שותת ומשום דספק נפשות להקל, ומבאר **הביאור הלכה** (סימן ש"ל ס"ג ד"ה כאן) דמה שהכריחו לפרש דהרמב"ם ס"ל דדם שותת קדים, מה שכתב הלשון **משעה** שהדם שותת, דאי סבר דדם שותת מאוחר מיישיבת משבר, היה לו לכתוב **עד** שהדם שותת (וכמו שדייק הרי"ף). אמנם הביאור הלכה הביא **דבפירוש המשניות** כתב הרמב"ם להדיא, דדם שותת לאחר ישיבת המשבר, ומשום הכי פירש גם בדעת הרמב"ם ביד החזקה, דדם שותת מאוחר, אלא דפסק לחומרא דבעינן דוקא דם שותת ולא די בישיבת משבר, ופירש דהטעם שפסק להחמיר, משום דפסק כרב הונא בריה דר"י דהוא בתראה.

סד) **גמ', אמרי נהרדעי וכו' ז' אמרה צריכה אני. הרמב"ן והרשב"א** ועוד ראשונים הקשו דיוקא דרישא לסיפא, דברישא משמע דבסתמא אין מחללין, ובסיפא משמע דמחללין, וכתבו דספק נפשות להקל ובסתמא מחללין, וכן כתב **הרמב"ם**, (ועיין ברמ"ך מה שהקשה עליו). (ולגירסת **הרא"ש** בסימן ה' [הובא במסורת הש"ס] לעיל בהא גופא פליגי מר זוטרא ורב אשי ופסקה הגמרא להקל) **ובשולחן ערוך** גבי יודה"כ (תרי"ז ס"ד) כתב, דמג' עד ז' אם אמרה צריכה אני לא תתענה, והקשה **הקרבן נתנאל** (אות מ') הא הכא אמרינן דאפילו בסתמא מחללין, והכי נמי בסתמא לא תתענה, וכן הקשה **בביאור הגר"א** בשולחן ערוך שם, וכתב **הדגול מרובה** (בשולחן ערוך שם) דמיירי בחברותיה אומרות דאין צריכה, ולכך בסתמא אין מחללין, **והב"ח** (סימן ש"ל ס"ק ג') כתב, דאפ"ה בסתמא מחללין, **והגר"ז** תירץ, דמיירי כשהרופאים אומרים שאינה צריכה, דאז בסתמא אין מחללין.

סה) **גמ', עד מתי וכו' אמרי נהרדעי וכו'.** הרמב"ם (פ"ב הי"ג) כתב דמשעה שהדם שותת וכו' ואחר שתלד ג' ימים מחללין, הרי דהג' ימים מונין מהלידה, והקשה **הלחם משנה** דמריהטת הגמרא משמע דמונין מפתיחת הקבר, ותירץ דסבירא ליה לרמב"ם דודאי אי אפשר לומר כן, לפי שהדם יכול להיות שותת אף ב' ימים ואם כן

להר"ן תירץ דאף דאין סחיטה בשיער, מכל מקום מדרבנן אסור ואם כן כשמביאה בשערה עוברת אתרי דרבנן, הלכך עדיף להביא ביד.

נט) **גמ', רב אשי אמר וכו'.** הקשה **הריטב"א** (החדשים) אם כן אמאי עדיף הבאה ביד, ותירץ דביד עדיף שמשתמשת בכל השמן שהביאה, מה שאין כן בכלי דאין משתמשת בכל השמן שבכלי, והוי ריבוי בשיעורים.

ס) **גמ', שם.** כתב הר"ן דרב אשי נמי ס"ל דאין סחיטה בשיער ורק לרוחא דמילתא תירץ כן, והביא בשם **הרא"ה** דאף איסור דרבנן אין בסחיטת שער והוכיח מדשרינן טבילה, וכן כתב **רבינו יהונתן**. אבל הר"ן כתב דאסור מדרבנן, (ועיי"ש שחילק בין שמן למים), וכן כתב **המגיד משנה** (פ"ט הי"א) בדעת **הרמב"ם**, **והכסף משנה** (בפ"ב הי"א) הוכיח כן מדפסק הרמב"ם דתביא דרך כלי התלוי בשערה, והרי פסק דאין סחיטה בשיער, ומוכח דס"ל להרמב"ם דמכל מקום אסור מדרבנן, ולכך עדיף בכלי דהוה חד דרבנן.

והמנחת חינוך (מוסך השבת אות י"ג) **והביאור הלכה** (ש"ב ס"ט ד"ה אסור) הקשו, איך יתכן דאין סחיטה בשיער, הא אמרינן **בזבחים** (צ"ג): דשייך כיבוס בשק, ושק הוא נוצה של עיזים דהוא שיער, והרמב"ם הא פסק דסחיטה מטעם מלבן, (כמו שכתב שם), בשלמא דברי רבה ורב יוסף יש לפרש דסבירא להו, דליבון דוקא במים והכא מיירי בשמן דאיסור סחיטתו משום מפרק, ובשיער אין שייך פירוק (כפרש"י ד"ה אין), והביאור הלכה תירץ, דאף דכיבוס שייכא בשיער, מכל מקום סחיטה לא שייך אלא בדבר שהוא רך ביותר, והקשה שם אסוגיא דזבחים, מדלעיל (נ'): דמשמע דהיה מותר לחוף השערות בנתר וחול אי לא משום השרת שער, אם כן חזינן דלא שייך כלל סחיטה בשיער, ועל כרחך דשיער מחובר שאני, ואם כן קשה מה הקשה רבה ורב יוסף כאן. ועיי"ש מה שכתב.

סא) **גמ', אר"י אמר שמואל וכו'.** בר"ן (נא: מדפי הרי"ף) וכן בשיטה להר"ן, גרס בגמרא דילן דמר זוטרא ורב אשי חולקים גם בקבר פתוח, דלרב אשי מחללין דוקא בסתמא אבל אם אמרה להדיא איני צריכה אין מחללין, ולמר זוטרא מחללין בכל גוני, וכן מוכח ברשב"א ובחידושי הר"ן שכתבו דכיון דפוסקים כמר זוטרא להקל, לכך מחללין אף באמרה איני צריכה להדיא.

דף קכט ע"א

סב) **גמ', מר זוטרא מתני הכי וכו' ובין אמרה אין צריכה אני. פירש"י** שחברותיה אומרות שהיא צריכה. וכתב **הרמב"ן** דאף שאמרה איני צריכה, ואין שם חכמה ורופא מחללין עליה את השבת מספק, כי דברים שעושין לחיה בחול ידועין לכל, וכל החיות צריכות לכך, ואף על פי שאין אנו יודעין אם יכולה זו

סמך מן התורה, וגם אינו גזירה אטו מלאכה דאורייתא.
 (ע) **גמ'**, **ולמאי הלכתא**. פירש **הרשב"א** דהטעם דלא אמרה הגמרא דהלכתא לענין חילול שבת על ידי ארמאי, דאם איתא דלענין חילול שבת קאמר לה הו"ל למנקט שלשה ושבעה ושלשים כדלעיל, ומדלא אמר הכי ש"מ דלאו בההוא דינא קאי ואוקמוה לטבילה.

(עא) **גמ'**, **עושין מדורה לחיה, הריף ורא"ש** גרסי כדגרסינן דלמסקנא עושין אף לחולה, ואף בימות החמה, וכן משמע **ברש"י** (ד"ה הקיז) שכתב דכ"ש חולה. אבל **הרמב"ם** (פ"ב הי"ד) כתב, דדוקא לחיה מותר ואפילו בימות החמה, ולא לשאר חולה כלל אפילו בימות הגשמים, חוץ מהקיז דם ונצטנן. **והר"ן** (על הריף) כתב, דהרמב"ם פירש הגמרא ל"ש חיה ול"ש חולה, היינו חולה מחמת שהקיז דם ונצטנן, **והראב"ד** בהשגות הקשה על הרמב"ם מיומא (פ"ד): דתניא מחמין חמין לחולה, ותירץ דאפשר דההיא בחולה שיש בו סכנה. ומשמע דהבין דהרמב"ם מיירי בחולה שאין בו סכנה. **והמגיד משנה** (פ"ב הי"ד) כתב בשם **הראב"ד** דלענין מדורה הווי סכנה עד ל' יום (ועיין באות הבאה).

(עב) **גמ'**, **וא"ל אביי לרבה והא קעבר**. הקשה **המהרש"א** הא אמרינן לעיל דהוה כחולה שיש בו סכנה, ובודאי דוחה בל תשחית. ותירץ דלפי נוסחאות שלפנינו לעיל אין דינו כחולה שיש בו סכנה, אלא מימרא דשמואל לענין מי שהקיז דם בימות החול ונצטנן עושין לו מדורה, ובאמת הווי כחולה שאין בו סכנה. **והרא"מ הודוויץ** פירש דמיירי דעדיין לא נצטנן.

(עג) **גמ'**, **לעולם ימכור**. פירש"י משום ביזוי. **והמהרש"א** כתב דלפום סוגיין נראה דמשום צינה, וכדיומא (עח): דחיה תנעול סנדל כל שלושים יום מפני הצינה.

(עד) **רש"י ד"ה דבר, שאם לא יעשו לו רפואה זו**. **הכסף משנה** (פ"ב הי"ד) הוכיח מדברי רש"י אלו דאף לחולה שיש בו סכנה לא הותר לעשות כל צרכיו אלא דווקא דבר שבמניעתו יסתכן וימות. אבל **המגיד משנה** (שם) כתב דלכל צרכיו מחללים. ועיין **בביאור הלכה** (שכח, ד. ד"ה כל) שהוכיח מכמה ראשונים דלא כהמגיד משנה, [ובחידושי מרן רי"ז הלוי (פ"ב משביתת עשור ה"ח) כתב דבמסוכן מחללין לכל צרכיו ובאינו מסוכן שחוששין שמא יסתכן מותר רק בדברים שמונעים הסכנה]. **ובאבני נזר** (או"ח ח"ב תנג, ה) כתב לבאר דעת המגיד משנה דמחללין לכל צרכיו, דהטעם משום דאם לא יעשו לו איזה צורך יכאב לו, וחיישין שיצטרף כאב זה לסכנה שיש לו כבר, ועל ידי זה יסתכן, **ובקובץ הערות** (סימן יח אות ט) ביאר דעת המגיד משנה, משום דכל חולה שיש בו סכנה עדיין לא נגמרה מצוות פיקוח נפש ועדיין הותרה אצלו שבת, (דסבירא ליה שבת הותרה אצל פיקוח נפש). וכמו שחזור על ציצין שאין מעכבין במילה, כל זמן שלא סילק ידו.

יש לה יום א' בלבד, וכן כתב **הסמ"ק** (מצוה רפ"א). **והביאור הלכה** (ש"ל ד"ה כל) כתב, דבפירושו המשניות להרמב"ם מבואר להדיא, דמונין ג' ימים מפתחת הקבר, וביאר כן גם דבריו ביד החזקה, וכתב שם דאם נמשך קרוב לג' ימים ולא ילדה אינו בכלל זה, וסיים בצ"ע.

(סו) **גמ'**, **שם**. **בשלטי גיבורים** (אות ב') נסתפק באומרת צריכה אני, ורופא אומר אינה צריכה בג' או בז' אי שומעין לה, **והרשב"א** כאן כתב דאף בז' שומעין לה, וכן כתב **במשנה ברורה** (סימן ש"ל ס"ק י"ד) בשם כל הפוסקים.

(סז) **גמ'**, **שם**, **הבית יוסף** (סימן תרי"ז) הביא **מתרומת הדשן** דהנך ימים לא מנינן מעת לעת אלא כימי עולם, וכן פסק **בשולחן ערוך** (ס"ד), וכן מוכח **בתוס'** כאן (עיין באות הבאה). אבל **המשנה ברורה** (ש"ל ס"ק י"י) הביא בשם הריטב"א הגר"א, וכמה אחרונים, דמנינן מעת לעת, ומסיק (סימן תרי"ז ס"ק י"ג) דספק נפשות להקל.

(סח) **תוס' ד"ה רבא, דלאחר מילה וכו'**, הקשה **המהרש"א** מאי טעמא בעו התוס' לדייק הכא דהוה אחר מילה, הא מכל מקום אחר ז' הוה, ותירץ, דאי נימא דמנינן מעת לעת אם כן אי הוה אחר מילה ודאי הוה אחר ז', אבל אי הוה קודם מילה, היה אפשר להקים דהוה תוך ז' דמעת לעת, לכך כתבו תוס' דמכל מקום מסתמא דגמרא משמע דאיירי נמי בגונא דילדה בלילה דהוה אחר ז'. **ובנימוקי הגרי"ב** כתב דאין דבריו מובנים, דהא גם אחר מילה אפשר שהיה בתוך המעת לעת, ופירש דהא דכתבו דהוה קודם מילה אתו למימר, דלא נימא דהיה על ידי נכרי, דהא על ידי נכרי שרי אף בלא אימיה, דהוה שבות לצורך מצוה, ואם כן ע"כ דרבא לשיטתו. ובסוף דבריהם שכתבו דהיה על ידי נכרי, צריך לומר דלאו כל שבות הותר על ידי נכרי לצורך מצוה, ועיין מה שכתב עוד.

(סט) **גמ'**, **כל צרכי חולה נעשין וכו'**. **הרשב"א** הקשה בשם **הרמב"ן**, הא **בביצה** (כב). אסרה הגמרא לכחול העין ביו"ט, ואף על גב דהוה כחולה שאין בו סכנה וכיחול אסור משום שבות, והכא התירה הגמרא שבות דאמירה לעכו"ם בחולה שאין בו סכנה. ותירץ הרמב"ן דהותרה רק שבות דאמירה לעכו"ם ולא שאר שבותים, והא **דכתובות** (ס). גונח יונק חלב מבהמה בשבת דהוה מפרק כלאחר יד, היינו משום דהתירו נמי מלאכה בשינוי, דקל משאר שבותים, והא **דע"ז** (כח): דהתירה הגמרא לחולה סמנין ששחוקים מאתמול, מיירי בסכנת אבר דבכהאי גוונא הותרו כל שבותים, **והט"ז** (סימן שכח סק"י) כתב דמה שהתיו הרמב"ן בשינוי היינו בשבות, **והגר"ז** (שם סעיף יז) כתב דאפילו מלאכה גמורה, ובדעת הרמב"ם, **המגיד משנה** (פ"ב ה"י) כתב, דבחולי כל הגוף מותר כל השבותין, ובחולי אבר אחד מותר רק אמירה לעכו"ם, אבל **הכסף משנה** ס"ל דבכל חולה לא הותר על ידי ישראל אלא דבר שאין לו

הדרף היומי

מסכת שבת דף קכח - דף קכט

כח שבט - כט שבט התשע"ג

דף קכט ע"ב

בתלמיד חכם נמי אמרינן כן.

פ) גמ', אמר רשב"ג בנות מלכים וכו', פ"י ר"ח דהיינו בשבת אבל בחול אלו ואלו טומנין אותו בארץ ליתן ערבון בארץ.

פא) גמ', הלכה כר' יוסי. עיין במשנה ברורה (סימן ש"ל ס"ק כ"ז) שהביא מחלוקת אחרונים אם איסור חתיכת הטבור דאורייתא או דרבנן.

פב) תוס' ד"ה כל וכו', בסוה"ד והקילו חכמים וכו' ובכולן אין בהם אסורא דאורייתא. ברמב"ם (פ"ב הי"ד) כתב דכל אלו סכנה לולד אם לא יעשם. וכן כתב הבעל המאור לקמן (נ"ג: מדפי הרי"ף) דאם אי אפשר בצונן מותר לחמם מים בשבת.

פג) רש"י ד"ה מלפפין, ולאן היינו וכו'. לפירש"י הכא איכא ג' דינין, לכרכו בבגדים מותר, ליישר אבריו מחלוקת (דף קכ"ג.),

וחומרי שדרה אסור ליישב לכולי עלמא (קמ"ז:), וברש"י (קמ"ז:)

ד"ה בחומרי כתב, דביום הלידה שרי ליישב חומרי שדרה דכל

האמור בפרשת תוכחה עושין, והרא"ש לעיל (פ' כ"ה אות ג') כתב

דברי רש"י דביום הלידה מותר גם על ישור אבריו, ועיין בגליון

הש"ס שהקשה דסותר לרש"י הכא שכתב דרק ללפף מותר,

והגר"א (ש"ל ס"ט) כתב דרש"י בדף קמ"ז: הדר ביה מדבריו כאן.

עה) גמ', אמר שמואל פורסא דדמא וכו' עיין פירש"י. וברבינו חננאל פירש דאחר נ' שנה ימעט וכשבא בימים יקיו פעם בו' חדשים או שנה, והרמב"ם (פ"ד מדעות הי"ח) כתב שלא יקיו דם הרבה ומשהגיע לנ' שנה לא יקיו כלל. וכתב הכסף משנה דלא קשיא מגמרא דהכא שמנהגות ארץ בבל שונים משאר ארצות.

עו) גמ', דקיימי ליה מאדים בזווי. עיין פירש"י, ובמהרש"א הביא פירוש אחר בשם הערוך דמשמש ב' פעמים ביום בשעות זוגות (דהיינו בתוך כ"ד שעות מתחילת היום). ועיין בתוספות הרא"ש דהנזק רק בשעה שמשמש בזווי. אבל בחידושי הר"ן כתב דמזיק כל היום, והקשה דא"כ בד' נמי משמש בשעה אחרונה, ותירץ דשעה אחרונה הוי כלילה.

עז) גמ', דנפיק ביה זיקא. המהרש"א בסנהדרין (מ"ג ע"ב) הקשה דהוה ליה לקרותו טובח ותירץ דאחר מתן תורה שגברו עליו נקרא טובח עיי"ש.

עח) גמ', שם. כתב אליהו רבא (סימן תצ"ג) דחולה שיש בו סכנה מותר להקיו אפילו בערב שבעוות.

עט) גמ', וכיון דדשו ביה רבים, בתרומת הדשן (רי"א) נסתפק אם

הצטרף גם אתה ללומדי ה"דף היומי" בעיון!!!

זמני השיעור בדף היומי ע"י רבני הכולל בכל יום בין השעות 10:30 - 9:30
בבית הכנסת 'שע"י קהילת אשכנז' רחוב חתם סופר 2 קרית ספר מודיעין עילית ת"ו

יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבה של אבן וכו'...
יתנדב עבורו איזה ספר הצריך לרבים ללמוד בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשמת הנפטר... (הח"ח באהבת חסד"ח בפט"ו)

כתובת המערכת: רח' שאגת אריה 17/25 קרית ספר מודיעין עילית. טל/פקס: 08-9741714 ©

למוניים, לתרומות, להנצחות ולכל ענין 052-7113060 Dafyomi@okmail.co.il
<http://www.shtaygen.co.il/?CategoryID=1124>